Finanțat de Programul Justiție al Uniunii Europene

Asociatia PRO REFUGIU.org

caritas international.be

CSD CENTER FOR THE STUDY OF DEMOCRACY

TrAbe INICIATIVAS PARA LA ECONOMIA SOCIAL Y SOLIDARIA

SCANDINAVIAN HUMAN RIGHTS LAWYERS

REFERIREA ÎN VEDEREA ACORDĂRII DE ASISTENȚĂ JURIDICĂ VICTIMELOR TRAFICULUI DE PERSOANE

IUNIE 2018

AUTORI

Silvia Berbec,	Avocat, Baroul București, expert juridic Asociația Pro Refugiu România (Capitolul 3 și Capitolul 6)
Clémentine Ebert,	Avocat, Barourile din Bruxelles și Paris, expert juridic Caritas International Belgia (Capitolul 1 și Capitolul 6)
Katia Melis,	Avocat, Baroul din Bruxelles, expert juridic Caritas International Belgia (Capitolul 1 și Capitolul 6)
Miriana Ilcheva,	Analist senior, Programul de Drept, Center for the Study of Democracy, Bulgaria (Capitolul 5 și Capitolul 6)
Nerea García,	Avocat, expert juridic la Association TRABE Madrid City Council Concepción Arenal Center for Victims of Sexual Exploitation, Spania (Capitolul 4 și Capitolul 6)
Samara de las Heras,	Avocat, Association TRABE Madrid City Council Concepción Arenal Center for Victims of Sexual Exploitation, Spania (Capitolul 4 și Capitolul 6)
María Díez,	Asistent social la Association TRABE Madrid City Council Concepción Arenal Center for Victims of Sexual Exploitation, Spain (Capitolul 4 și Capitolul 6)
Pedro Ara,	Avocat, expert juridic la Association TRABE, Spania (Capitolul 4 și Capitolul 6)
Rocío Sánchez,	Avocat, expert juridic la Association TRABE Pandora Safe House (Capitolul 4 și Capitolul 6)
Ruth Nordström,	Consilier juridic principal, Președinte Scandinavian Human Rights Lawyers Suedia (Capitolul 2 și Capitolul 6).
Rebecca Ahlstrand,	Consilier juridic, Vice-Președinte Scandinavian Human Rights Lawyers Suedia (Capitolul 2 și Capitolul 6)
Fredric Strandh,	Cercetător juridic, Scandinavian Human Rights Lawyers Suedia (Capitolul 2 și Capitolul 6)

Contribuții

Petya Dobreva,	Director, Direcția Asistență Juridică, Biroul Național de Asistență Juridică, Bulgaria
Liliya Ilieva,	Avocat, Baroul din Sofia, Bulgaria
Hristo Botev,	Avocat, Baroul din Sofia, Bulgaria
Géraldine Debandt,	Expert juridic privind dreptul refugiaților și migrației, fost avocat în Baroul Antwerp, Belgia

Această publicație este realizată cu sprijinul financiar al Programului Justiție al Uniunii Europene. Conținutul prezentei publicații este responsabilitatea exclusivă a autorilor și în niciun caz nu reflectă opiniile Comisiei Europene

CUPRINS

Introducere 1

Capitolul 1 Principii și norme deontologice pentru avocații care sprijină victimele traficului de ființe umane 2

Independența și loialitatea 3
Demnitatea și onoarea, încrederea și integritatea morală 5
Secretul profesional și confidențialitatea 5
Incompatibilitatea 7
Evitarea conflictelor de interese 8
Evitarea "Pactum de cota litis" 9
Competența profesională a avocatului 10
Răspunderea disciplinară în cazul în care avocatul aduce atingere intereselor victimei și nu respectă principiile deontologice 11

Capitolul 2 Asistența juridică și extrajudiciară pentru victimele traficului de ființe umane 12

Capitolul 3 Procedurile de referire pentru asistența juridică privind victimele traficului de ființe umane 15

Modalitățile de identificare a victimelor traficului de ființe umane 15
Procedurile standard de operare pentru asigurarea asistenței juridice 16
Asistența juridică oferită de avocații din oficiu 23
Implicarea avocaților în cazurile transfrontaliere 25

Capitolul 4 Training-ul avocaților în asistența victimelor traficului de ființe umane 26

Training-ul avocaților în asistența victimelor traficului de ființe umane 26
Training-ul interdisciplinar 27
Programul de training național și transfrontalier pentru avocați 28

Capitolul 5 Monitorizarea și evaluarea asistenței juridice 33

Importanța unei Comisii de Monitorizare și Evaluare a Asistenței Juridice 33
Structura Comisiei de Monitorizare și Evaluare a Asistenței Juridice 34
Responsabilitățile Comisiei de Monitorizare și Evaluare a Asistenței Juridice 36
Cooperarea transnațională între comisiile de monitorizare și evaluare a asistenței juridice 38
Calea de urmat – recomandări 38

Capitolul 6 Instituții si organizații antitrafic din România, Belgia, Bulgari Spania și Suedia 40

INTRODUCERE

Publicația **"Referirea în vederea acordării de asistență juridică victimelor traficului de persoane"** a fost elaborată ca parte a Proiectului "Strengthening multidisciplinary cooperation to ensure an effective referral, assistance, rights protection for victims of human trafficking", finanțată de Comisia Europeană, Programul Justiție. Proiectul a fost implementat de către Asociația Pro Refugiu România (coordonator), Caritas International Belgia (partener), Association Trabe Iniciativas para la Economia Social y Solidaria Spain (partener), Scandinavian Human Rights Lawyers Sweden (partner).

Necesitatea implementării proiectului și, implicit, elaborarea publicației au pornit de la o serie de provocări frecvente cu care se confruntă victimele traficului de ființe umane - în special problema asistenței juridice și a reprezentării care ar trebui să fie disponibile pe parcursul procedurilor judiciare.

În general, accesul la justiție este recunoscut drept unul dintre drepturile fundamentale ale omului. Cu toate acestea, din diferite motive și ca urmare a anumitor obstacole, victimele traficului de ființe umane sunt împiedicate să-și exercite pe deplin acest drept fundamental.

Elaborarea unei strategii de sesizare a serviciilor de asistență juridică este mai mult decât necesară din mai multe motive:

- în multe state nu există o strategie adecvată în ceea ce privește asistența în identificarea și referirea victimelor traficului de ființe umane.
- existența, în anumite țări, a mecanismelor de asistența în identificare și referire, dar care în practică nu sunt pe deplin aplicate, având astfel o eficiență limitată - aspectele legate de asistența juridică sunt menționate foarte succint, insuficient.
- cooperarea transfrontalieră aproape inexistentă a avocaților victimelor din țările de origine și de destinație, chiar dacă sunt bine cunoscute dimensiunea transnațională a traficului de ființe umane și faptul că de cele mai multe ori un proces înseamnă proceduri juridice în ambele țări.

Publicația este structurată pe 6 capitole, iar modul de prezentare facilitează accesul la informații al diferitelor țări, indiferent dacă acestea sunt țări de origine și/sau de destinație.

Capitolul 1

Principii și norme deontologice pentru avocații care sprijină victimele traficului de ființe umane

Scopul acestui capitol este de a reaminti normele și principiile deontologice aplicate profesiei de avocat.

Pentru a putea aplica principiile și normele deontologice destinate avocaților victimelor traficului de ființe umane, este necesar să reamintim aceste principii. În Europa, toate barourile din diferite state au adoptat norme și principii deontologice prevăzute într-un cod sau reguli, obligatorii pentru avocați și comparabile în toate țările UE, în ciuda diferitelor interpretări[1].

La nivel european, Consiliul Barourilor și Societăților de Drept din Europa (CCBE) a adoptat două documente fondatoare, care sunt complementare și foarte diferite.

Cea mai recentă este ***Carta principiilor fundamentale ale avocatului european***, adoptată la Bruxelles la 24 noiembrie 2006. Carta cuprinde o listă de zece principii de bază comune normelor naționale și internaționale care reglementează profesia de avocat. Scopul său este acela de a avea aplicabilitate în toate țările europene, ajungând dincolo de țările cu statut de membru, asociat și observator al CCBE.

Codului deontologic al avocaților din Uniunea Europeană a fost adoptat la 28 octombrie 1988 și a fost modificat ultima dată în mai 2006. Acesta este obligatoriu pentru toate statele membre: toți avocații care sunt membri ai barourilor din aceste țări trebuie să respecte Codul în activitățile lor transfrontaliere în cadrul Uniunii Europene, al Spațiului Economic European și al Confederației Elvețiene, precum și în țările asociate sau cu statut de observator.[2]

Aceste două texte vor fi folosite în prezentul capitol pentru simplificarea și omogenizarea definițiilor principiilor și normelor deontologice.

De asemenea, este foarte important de reținut faptul că normele și principiile deontologice se aplică tuturor avocaților indiferent de caz și de problemele cu care se confruntă. Acest capitol va încerca totuși să elaboreze ***orientări practice privind principiile şi normele deontologice ale avocaților care sprijină victimele traficului de ființe umane.***

În primul rând, pentru a avea o apărare eficientă a victimelor traficului de ființe umane, avocatul *pro bono* trebuie să fie desemnat/numit cât mai curând posibil. Într-adevăr, în Europa în general nu este cazul. Acest lucru este extrem de util, nu numai

[1] Codurile naționale deontologice pot fi găsite pe site-ul de internet: http://www.ccbe.eu/documents/professional-regulations/

[2] Carta principiilor fundamentale ale avocatului european și Codului deontologic al avocaților din Uniunea Europeană. http://www.ccbe.eu/NTCdocument/EN_CCBE_CoCpdf1_1382973057.pdf

pentru victime, ci și pentru o mai bună administrare a justiției. Într-adevăr, avocații care sunt familiarizați cu procesul și legislația își vor pregăti clienții pentru prima audiere la poliție sau în fața judecătorului, câștigând astfel timp; nu mai există riscul ca victima să-și piardă credibilitatea și în cele din urmă se reduce costul anchetei.

În plus, pentru a fi un avocat eficient care să ajute victimele traficului de ființe umane, trebuie să avem întotdeauna în vedere vulnerabilitatea deosebită a victimelor și, chiar dacă avocatul nu este nici asistent social și nici psiholog pentru a construi o relație solidă bazată pe încredere, acesta trebuie să abordeze clienții și să se ocupe de aceștia cu o anumită bunăvoință. Aceasta nu este o normă deontologică, ci mai degrabă un principiu moral strâns legat de profesia de avocat.

Avocații europeni se angajează să respecte următoarele principii de bază ale normelor deontologice, esențiale pentru buna administrare a justiției, accesul la justiție și dreptul la un proces echitabil, conform Convenției Europene a Drepturilor Omului. Barourile și societățile de drept, instanțele judecătorești, organele legislative, guvernele și organizațiile internaționale ar trebui să încerce să mențină și să protejeze principiile de bază în interesul public.

I. Independența și loialitatea

I.1. Definiție

Multitudinea îndatoririlor care îi revin avocatului impune o independenţă absolută a acestuia, scutită de orice presiune, îndeosebi de presiunea derivată din propriile sale interese sau datorată influenţelor din afară. Această independenţă este, de asemenea, necesară atât pentru încrederea în justiţie, cât şi pentru încrederea în imparţialitatea judecătorului. Prin urmare, avocatul trebuie să evite orice prejudiciere a independenţei sale şi să vegheze la a nu neglija etica sa profesională pentru a-i mulţumi pe clienţii săi, pe judecător sau pe terţi. Această independenţă este necesară şi în activitatea juridică, şi în cea judiciară. Sfatul dat de avocat clientului său nu are nicio valoare dacă acest lucru a fost făcut din complezenţă, din interes personal sau sub efectul unei presiuni din afară. (…)"[3]

Asta înseamnă că avocatul trebuie să fie independent față de Stat și de alte interese.

De asemenea, avocatul trebuie să rămână independent de clientul său în cazul în care acesta urmează să beneficieze de încrederea unor terți și a instanțelor. Într-adevăr, fără această independență față de client, nu poate fi garantată calitatea muncii avocatului.

"Apartenența avocatului la o profesie liberală și autoritatea care decurge din această apartenență ajută la menținerea independenței, iar asociațiile barourilor trebuie să joace un rol important în contribuția la garantarea independenței avocaților. Autoreglementarea profesiei este văzută ca fiind vitală în susținerea independenței avocatului individual" [4].

Independența avocatului este în acord cu principiul loialității, definit în Carta principiilor fundamentale ale avocatului european: *"Loialitatea față de client este esența rolului avocatului. Clientul trebuie să aibă încredere în avocat în calitate de*

[3] Articolul 2.1 din Codul deontologic

[4] "Un comentariu al Cartei principiilor fundamentale ale avocatului european", http://www.ccbe.eu/NTCdocument/EN_CCBE_CoCpdf1_1382973057.pdf, p. 11

consilier și reprezentant. Pentru a fi loial clientului, avocatul trebuie să fie independent, trebuie să evite conflictele de interese și trebuie să păstreze confidențialitatea clientului. Unele dintre cele mai delicate probleme ale comportamentului profesional provin din interacțiunea dintre principiul loialității față de client și principiile care definesc obligațiile mai generale ale avocatului - principiul demnității și onoarei"[5]

I.2. Aplicabilitate pentru avocații care sprijină victimele traficului de ființe umane

În ceea ce privește asistența victimelor traficului de ființe umane, este clar că nici guvernul și nici administrațiile sau alte organisme, cum ar fi organizațiile internaționale (Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, *etc.*), nici măcar ONG-urile specializate în traficul de ființe umane nu ar trebui să interfereze cu avocatul unei victime a traficului de ființe umane, tocmai pentru a respecta relația foarte specială dintre avocat și clientul său.

În anumite cazuri, rolul unui ONG acreditat care activează în domeniul traficului de ființe umane ar putea fi acela de a colabora cu avocatul victimei, dar trebuie să se acorde o atenție deosebită independenței avocatului.

În întreaga Europă, ONG-urile își creează propriile liste informale de avocați care lucrează pentru victimele traficului de ființe umane. În unele cazuri, din cauza lipsei de transparență și a imposibilității de a controla aceste liste, ar putea exista un conflict de interese sau independența avocatului ar putea fi compromisă[6].

De asemenea, având în vedere vulnerabilitatea deosebită a victimelor traficului de ființe umane și dificultatea de a crea un climat de încredere în această situație foarte specială, trebuie să se acorde o atenție deosebită menținerii independenței avocatului.

Avocatul trebuie să aibă întotdeauna în vedere interesul cel mai înalt al clientului său, să rămână loial față de acesta și să respecte deciziile sale, chiar dacă înseamnă acceptarea faptului că victima nu dorește să continue cauza.

În acest sens, pentru a evita orice interferență în independența avocatului, se poate avea în vedere constituirea unei liste de avocați competenți din fiecare țară (fie direct de către fiecare birou de asistență juridică, fie de către barourile naționale) pentru victimele traficului. Pentru a fi inclus într-o astfel de listă, avocatul ar trebui să urmeze un training specializat privind traficul de ființe umane, finalizat cu promovarea unui examen.

[5] *Ibidem*, p. 10
[6] De exemplu, dacă avocatul începe să depindă financiar din dosarele trimise de ONG

II. Demnitatea și onoarea, încrederea și integritatea morală

II.1. Definiție

Conform Codului de conduită pentru avocații europeni, "*Relaţiile bazate pe încredere nu pot exista decât atunci când nu există nicio urmă de îndoială cu privire la onoarea personală, la probitatea şi integritatea avocatului. Pentru avocat, aceste virtuţi tradiţionale constituie obligaţii profesionale.*"[7]
Carta principiilor fundamentale ale avocatului european precizează că "*Pentru a se bucura de încrederea clienţilor, a terţilor persoane, a instanţelor de judecată şi a statului, avocatul trebuie să demonstreze că este demn de încredere. Aceasta se atinge prin apartenenţa la o profesie onorabilă, o condiţie de bază fiind ca avocatul să nu facă nimic ce i-ar putea compromite reputaţia sa sau reputaţia profesiei, în general, şi încrederea publică în profesia de avocat. Aceasta nu înseamnă că avocatul trebuie să fie un individ perfect, însă acesta este dator să se abţină de la conduita dezonorantă şi manierele care ar putea dezonora profesia de avocat în activitatea sa juridică, în alte activităţi profesionale sau chiar în viaţa privată. Conduita dezonorantă poate duce la anumite sancţiuni, inclusiv în cazurile cele mai grave, excluderea din profesie*".[8]

II.2. Aplicabilitate pentru avocații care sprijină victimele traficului de ființe umane

Ar trebui să se aplice în mod special avocaților care acordă asistență victimelor traficului de ființe umane și, în special, să sporească vigilența cu privire la încercarea foarte probabilă a traficanților de a corupe un avocat. Avocatul trebuie să denunțe orice astfel de încercare.

Există exemple în Europa, unde avocații au fost abordați de rețeaua de trafic pentru încheierea unui contract anual cu aceștia în schimbul unei sume semnificative de bani pentru a-i ajuta pe "angajați" (adică victimele traficului de ființe umane) în situația în care ar ajunge în arest sau pentru orice fel de problemă. Nu numai că această faptă poate constitui o infracțiune care face obiectul urmăririi penale, dar nu respectă nici principiile de bază ale normelor deontologice și, în special, încrederea și integritatea morală.

Pentru a da un exemplu, se recomandă impunerea unor măsuri disciplinare mai stricte.

III. Secretul profesional și confidențialitatea

III.1. Definiție

Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană menționează că "*Prin însăşi natura misiunii sale, avocatul este depozitarul secretelor clientului său şi destinatarul comunicărilor de natură confidenţială. Fără garanţia confidenţialităţii, încrederea nu poate exista. Prin urmare, secretul profesional este recunoscut ca fiind deopotrivă un drept şi o îndatorire fundamentală şi primordială a avocatului.*

[7] Articolul 2.2 din Codul deontologic

[8] "Un comentariu al Cartei principiilor fundamentale ale avocatului european", http://www.ccbe.eu/NTCdocument/EN_CCBE_CoCpdf1_1382973057.pdf, p. 11

Obligaţia avocatului cu privire la secretul profesional serveşte atât intereselor administrării justiţiei, cât şi intereselor clientului. În consecinţă, aceasta trebuie să beneficieze de o protecţie specială din partea statului. (…)"[9]

Carta principiilor fundamentale ale avocatului european "*pune un accent special pe dualitatea naturii principiului – respectarea confidenţialităţii nu este doar obligaţia avocatului, ci este un drept fundamental uman al clientului. Regulile „privilegiului profesional" interzic ca informaţia comunicată avocatului să fie folosită împotriva clientului. În unele jurisdicţii dreptul la confidenţialitate este privit ca un drept, care aparţine clientului exclusiv, în timp ce în alte jurisdicţii „secretul profesional" poate necesita ca avocatul să păstreze secretul clientului său, împărtăşit în bază de încredere, faţă de avocatul părţii adverse. Principiul (b) conţine toate aceste concepte înrudite – privilegiul profesiei juridice, confidenţialitatea şi secretul profesional. Datoria avocatului faţă de client rămâne chiar şi după ce avocatul încetează să mai acţioneze.*"[10]

III.2. Aplicabilitate pentru avocații care sprijină victimele traficului de ființe umane

Secretul profesional este un principiu fundamental în ceea ce privește dreptul la un proces echitabil[11].

În ceea ce privește victimele traficului de ființe umane, acesta este un principiu foarte important, având în vedere pericolul real pentru viața victimei, dacă se dezvăluie anumite informații. În această privință, este necesar ca avocatul, uneori chiar judecătorului, să nu divulge anumite informații, cum ar fi identitatea sau adresa victimei. Pentru a asigura securitatea și integritatea victimelor, se recomandă ca pe durata procedurilor judiciare să își stabilească locul de reședință la biroul avocatului (evident, strict în scopuri administrative).

O atenție deosebită trebuie acordată în timpul primei declarații de la secția de poliție. Într-adevăr, în dosar nu trebuie să apară nicio adresă personală (fără consimțământul victimei) pentru a evita riscul ca pârâtul să afle adresa victimei în momentul în care dosarul este consultat la un moment dat de către avocatului său. Această practică ar trebui să se aplice în permanență deoarece, în caz contrar, victima s-ar afla în pericol, iar relația de încredere cu victima ar fi compromisă. În acest caz, victima își poate stabili locul de reședință la biroul avocatului.

Astfel, pentru a evita atât încălcarea secretului profesional, cât și orice conflict de interese, se recomandă ca la prima întâlnire cu clientul, acesta să fie singur (dacă este nevoie, însoțit de un traducător) pentru a-i explica rolul fiecărei părți și mai ales diferențele dintre avocați și ONG-uri. La această primă întâlnire, este de asemenea esențial să explicați clientului ce înseamnă confidențialitatea, secretul profesional al relației avocat-victimă și faptul că avocatul îi reprezintă interesele. De asemenea, este important să se stabilească ceea ce persoana dorește cu adevărat și să explice

[9] Articolul 2.3 din Codul deontologic

[10]" "Un comentariu al Cartei principiilor fundamentale ale avocatului european", http://www.ccbe.eu/NTCdocument/EN_CCBE_CoCpdf1_1382973057.pdf, p. 11

[11] Articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului

procesul cât mai clar posibil. Uneori acest lucru înseamnă explicarea procesului în termeni cât mai simpli, pentru a fi pe înțelesul său.

Pentru a ilustra acest principiu, dacă un avocat este abordat de o persoană care pretinde că este victimă a traficului de ființe umane, dar avocatul constată că victima a săvârșit și acțiuni reprobabile în legătură cu traficul de ființe umane, această dezvăluire va face obiectul secretului profesional. Cu toate acestea, în cazul în care clientul, după ce avocatul a hotărât să-l apere în calitate de victimă, este judecat în cele din urmă într-un proces penal, se recomandă ca avocatul să-l sfătuiască pe client să își angajeze alt avocat, astfel încât avocatul să nu-și piardă credibilitatea. Desigur, calea pe care o urmează un avocat va depinde întotdeauna de caz și de circumstanțele sale.

Limita privind retragerea sau neretragerea avocatului ar fi aceea că, din momentul în care află un detaliu din anchetă care nu este încă cunoscut public, acesta poate continua să-și reprezinte clientul, dar dacă există o concluzie scrisă sau chiar o pledoarie, avocatul ar trebui să se retragă pentru a nu-și pierde credibilitatea în fața instanțelor și tribunalelor.

Problema secretului profesional poate apărea, de asemenea, în colaborarea dintre avocatu și ONG-ul/organizația care protejează victimele traficului de ființe umane. Pentru a proteja secretul profesional, ar trebui să existe sancțiuni disciplinare în cazul în care un avocat divulgă informații fără consimțământul victimei către ofițerii de poliție[12], când comunică informații unui alt client care nu are legătură cu procesul[13] sau unui alt client din același caz.[14]

De asemenea, avocații trebuie să rămână vigilenți în ceea ce privește divulgarea anumitor informații, mai ales la telefon. Într-adevăr, anumite organizații neguvernamentale sau asistenți sociali vor dori să obțină informații prin telefon, dar este întotdeauna recomandată informarea față în față. Chiar dacă în apărarea victimelor traficului de ființe umane și în interesul victimei este nevoie de o cooperare multidisciplinară, secretul profesional trebuie întotdeauna respectat.

IV. Incompatibilitatea

IV.1. Definiția

Conform Codului deontologic al avocaților din Uniunea Europeană, unele ocupații sunt incompatibile: "*Pentru a-i permite avocatului să îşi desfăşoare activitatea cu independenţa cerută şi de o manieră corespunzătoare îndatoririi sale*

[12] De exemplu, în Franța a fost considerată o încălcare a secretului profesional, a încrederii și a probității furnizarea de informații ofițerilor de poliție de către un avocat despre clientul său în timp ce avocatul era în arest (Avis Déontologique n° 067553 et 172671, 28 avr. 2009: http://codedeonto.avocatparis.org/category-126699)

[13] În Franța, un exemplu de încălcare a secretului profesional este divulgarea de informații de către un avocat unui alt client care nu are legătură cu cazul în speță. (AD n° 96.3047, 14 nov. 2005 : http://codedeonto.avocatparis.org/category-126717)

[14] De exemplu, în Franța, un avocat care divulgă informații din interviul unui client la secția de poliție unui alt client implicat în același caz de trafic de droguri, se consideră că a încălcat secretului profesional. (AD n° 25.0571, 28 mars 2006 : http://codedeonto.avocatparis.org/category-126717)

de a participa la administrarea justiţiei, exercitarea anumitor profesii sau a anumitor funcţii îi este interzisă.

Avocatul care asigură reprezentarea sau apărarea unui client în faţa justiţiei sau în faţa autorităţilor publice ale unui Stat Membru gazdă va respecta normele de incompatibilitate aplicabile avocaţilor din respectivul Stat.

Avocatul stabilit într-un Stat Membru gazdă, care doreşte să exercite acolo în mod direct o activitate comercială sau o activitate diferită de profesia sa de avocat, este obligat să respecte normele de incompatibilitate aplicabile avocaţilor din respectivul Stat.."[15]

În ceea ce privește incompatibilitatea, avocații trebuie să verifice în fiecare barou național unde lucrează care sunt ocupațiile incompatibile cu profesia de avocat. Adesea, pentru a ocupa o altă activitate remunerată, avocatul trebuie să solicite acordul Barourilor.

IV. 2. Aplicabilitate pentru avocații care sprijină victimele traficului de ființe umane

În calitate de avocat care asistă victimele traficului de ființe umane, se recomandă, pentru a păstra independența și pentru a evita orice risc de conflict de interese, ca acesta să evite următoarele ocupații (acestea sunt doar exemple și nu o listă exhaustivă):

- Funcționar public la stat
- Funcționar public într-o organizație internațională pentru drepturile omului și în special traficul de persoane (cum ar fi HCR sau OIM)

V. Evitarea conflictelor de interese

V.1. Definiție

Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană definește evitarea conflictelor de interese astfel: "*Avocatul nu poate să consilieze, să reprezinte sau să acţioneze în numele a doi sau mai mulţi clienţi din aceeaşi cauză dacă există un conflict de interese sau un risc semnificativ de a apărea un astfel de conflict între interesele acestor clienţi.*
Avocatul trebuie să se abţină să se mai ocupe de cauzele ambilor sau tuturor clienţilor implicaţi atunci când intervine un conflict între interesele acestora, când secretul profesional riscă să fie violat sau când independenţa sa riscă să fie ştirbită.
Avocatul nu poate accepta o cauză a unui nou client dacă secretul informaţiilor încredinţate de un vechi client riscă să fie violat sau atunci când cunoaşterea de către avocat a cauzelor vechiului său client ar favoriza pe noul client în mod nejustificat. (…)"[16]

Carta definește evitarea conflictelor de interese astfel:*"Pentru a-şi exercita în mod corespunzător profesia, avocatul trebuie să evite conflictul de interese. Astfel, avocatul nu poate să reprezinte doi clienţi în aceeaşi cauză, dacă ei sunt în conflict*

[15] Articolul 2.5 din Codul deontologic
[16] Articolul 3.2 din Codul deontologic

sau dacă există riscul de conflict între interesele acestor clienţi. De asemenea, avocatul trebuie să se abţină să reprezinte un client nou, dacă avocatul posedă vreo informaţie confidenţială obţinută de la un client sau fost client de-al său. Avocatul nu ar trebui să reprezinte un client dacă există un conflict între interesele acestuia şi interesele avocatului. Dacă un asemenea conflict apare în timp ce avocatul acţionează în interesul clientului său, acesta trebuie să înceteze reprezentarea. Acest principiu trebuie privit în strânsă legătură cu principiile (b) (confidenţialităţii), (a) (independenţei) şi (e) (loialităţii).

Se poate observa că acest principiu este strâns legat de principiile confidențialității, independenței și loialității.

V.2. Aplicabilitate pentru avocații care sprijină victimele traficului de ființe umane

Aplicată în cazul victimelor traficului de ființe umane, evitarea conflictelor de interese este deosebit de relevantă. Datorită vulnerabilității deosebite a victimelor traficului de ființe umane, acest principiu ar trebui să se aplice la nivelul său extrem și chiar să se aplice așa-numitul **"principiu al precauției".**

Există o diferență între interdicția absolută și o recomandare. În ceea ce privește apărarea victimelor traficului de ființe umane, este evident că este strict interzis ca avocatul victimei să fie și avocatul apărării în aceeași speță. Într-o astfel de situație, ar fi un conflict direct de interese, iar avocatul trebuie să înceteze să acționeze imediat.

În plus, pentru a elimina orice risc de conflict de interese și înșelare a încrederii între avocat și clientul său, trebuie de asemenea interzis ca avocatul să reprezinte două sau mai multe victime ale traficului de ființe umane în același caz.

După cum s-a menționat anterior, principiul precauției ar trebui să se aplice atunci când sunt apărate victimele traficului de ființe umane deosebit de vulnerabile la presiunea traficanților. Conform acestui principiu, este recomandat să nu fiți avocatul unei victime a traficului de ființe umane într-un caz și ulterior avocatul unui inculpat într-un caz de trafic de ființe umane, chiar și în cazuri separate. Într-adevăr, nu este vorba despre conflictul de interese, deoarece nu există neapărat un conflict de interese în două spețe separate, ci mai degrabă o chestiune de competență și credibilitate a avocatului.

În practică, dacă un avocat dorește să fie nominalizat să reprezinte o victimă a traficului de ființe umane, acesta ar trebui să "aleagă părțile" pentru a evita orice risc de conflict de interese și să-și păstreze credibilitatea atât pentru clienții săi, cât și în fața judecătorilor. Prin urmare, atunci când este numit de Oficiul de asistență juridică, avocatul trebuie să-și aleagă partea și să urmeze un training în domeniu.

VI. Evitarea "Pactum de quota litis"

VI.1. Definiție

Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană menționează faptul că *"Avocatul nu poate să îşi fixeze onorariile pe baza unui pact <<de quota litis>>.*

Pactul <<de quota litis>> este o convenţie încheiată între avocat şi clientul său, înainte de încheierea definitivă a unei cauze de interes pentru respectivul client, convenţie prin care clientul se angajează să îi verse avocatului o parte din ceea ce rezultă de pe urma cauzei, indiferent că aceasta constă într-o sumă de bani ori în orice alt bun sau valoare.
Nu constituie un astfel de pact convenţia care prevede stabilirea onorariului în funcţie de valoarea litigiului de care se ocupă avocatul, atunci când această valoare este corespunzătoare unui tarif oficial sau dacă ea este autorizată de autoritatea competentă de care depinde avocatul."[17]

VI.2. Aplicabilitate pentru avocații care sprijină victimele traficului de ființe umane

În ceea ce privește avocații care ajută victimele traficului de persoane, "pactum de quota litis" este, ca în toate celelalte chestiuni, strict interzis.

Avocații pro bono trebuie să acorde o atenție deosebită atunci când situația clientului se schimbă și pierde accesul la asistență juridică gratuită. Într-adevăr, există un risc evident de a masca "pactum de quota litis". Așadar, în cazul în care avocatul este numit de către biroul de asistență juridică gratuită, acesta nu ar trebui să încheie niciun acord cu privire la eventuale compensații pe viitor sau "taxe pentru obiective îndeplinite"; avocatul va fi plătit de către biroul de asistență juridică datorită riscului foarte evident de "pactum de quota litis", ceea ce ar duce la pierderea independenței avocatului.

VII. Competența profesională a avocatului

VII.1. Definiție

Carta principiilor fundamentale ale avocatului european stipulează principiul foarte important al competenței profesionale a avocatului "*Este evident că avocatul nu poate consilia sau reprezenta în mod efectiv clientul dacă nu are o pregătire profesională corespunzătoare. Recent, training-ul post-calificare (dezvoltare profesională continuă) a câştigat o intensitate deosebită ca răspuns la rata de modificare rapidă a legislaţiei şi a practicii şi în mediul tehnologic şi economic. Regulile profesionale subliniază des faptul că avocatul nu trebuie să preia un caz care nu ţine de competenţa sa*."[18]

VII.2. Aplicabilitate pentru avocații care sprijină victimele traficului de ființe umane

În ceea ce privește victimele traficului de ființe umane, este esențial ca avocații să fie competenți în ceea ce privește aspectele specifice ale traficului de ființe umane, care implică adesea proceduri juridice multiple și complexe. Prin urmare, fiecare barou național sau regional, și în special departament de asistență juridică, ar trebui să organizeze o pregătire periodică și specifică privind traficul de ființe umane. În acest sens, avocatul ar trebui să urmeze cursuri legate de dreptul

[17] Art. 3.3 din Codul deontologic
[18] "Un comentariu al Cartei principiilor fundamentale ale avocatului european", http://www.ccbe.eu/NTCdocument/EN_CCBE_CoCpdf1_1382973057.pdf p. 12

penal și de procedură/administrativ, dreptul la azil și migranți, dreptul social, precum și la formarea în domeniul drepturilor omului și, în special, în domeniul traficului de ființe umane.

Societățile de Drept și Barourile Naționale ar trebui să coopereze cu ONG-uri și asociații de avocați specializați[19] care oferă în prezent formare avocaților care reprezintă victime ale traficului de ființe umane să elaboreze și să furnizeze o instruire completă oricărui avocat care poate fi instruit să reprezinte o victimă care ar fi putut fi traficată sau proceduri civile.

VIII. Răspunderea disciplinară în cazul în care avocatul aduce atingere intereselor victimei și nu respectă principiile deontologice

Respectarea tuturor acestor norme și principii deontologice este extrem de importantă; pe lângă faptul că fac parte din profesie, trebuie avută în vedere vulnerabilitatea deosebită a victimelor traficului de ființe umane.

Avocatul va avea reflexul, în special în acest domeniu, de a se consulta cu asociația/autoritatea baroului său în această chestiune înainte de a întreprinde o acțiune care ar putea fi ireversibilă, mai ales în situația în care are dubii în legătură cu modul de acțiune astfel încât să respecte toate principiile menționate mai sus și propriile reguli naționale.

Dacă nu există o astfel de consultare, asociația națională a barourilor ar trebui să creeze un serviciu specific și profesional, în cadrul asociației baroului, al cărui rol este de a răspunde la aceste tipuri de întrebări și de a consilia avocații.

Atunci când un avocat nu respectă nici aceste reguli, și nici pe cele naționale, acesta trebuie sancționat.

Există două tipuri de sancțiuni care ar putea fi menționate.

În primul rând, o sancțiune din partea Oficiului pentru Asistență Juridică care ar putea conduce la excluderea temporară (pe 3 luni, 6 luni sau 1 an și posibila obligație de a urma din nou un training urmat de promovarea unui examen) sau excluderea permanentă din lista avocaților desemnați să asiste victimele traficului de ființe umane (dacă există o astfel de listă).

De exemplu, un avocat care solicită bani în timp ce este numit de biroul de asistență juridică ar trebui să fie exclus definitiv din listă.

În al doilea rând, o sancțiune disciplinară din partea asociației de barourilor, cu o posibilitate de recurs, care poate varia de la avertisment scris, interdicția de practică pentru o anumită perioadă de timp, până la excluderea din profesie, în funcție de circumstanțe.

[19] În Europa există o mulțime de asociații eficiente de avocați care organizează cursuri de înaltă calitate, precum ADDE în Franța.

Capitolul 2

Asistența juridică și extrajudiciară pentru victimele traficului de ființe umane

Avocatul are scopul specific de a asigura interesele victimei și de a sprijini victima în cursul anchetei preliminare și a procesului. În timpul procesului, avocatul victimei ar trebui să colaboreze cu procurorul în scopul apărării drepturilor victimei. În special, avocatul va asista la cererea individuală a victimei pentru daune-interese împotriva inculpatului. Victimele traficului de ființe umane sunt deosebit de vulnerabile și necesită sprijin juridic, înainte și în timpul procedurilor judiciare. Din cauza experiențelor traumatice cu care victima s-a confruntat, este extrem de important ca aceasta să beneficieze de consiliere juridică din partea avocaților care cunosc problemele specifice ale acestor victime și care sunt conștienți de riscurile și vulnerabilitățile psihologice asociate traficului de ființe umane. De asemenea, este important ca același avocat să fie desemnat pentru întregul proces, deoarece acest lucru sporește încrederea și contribuie la minimizarea riscului de retraumatizare.

Asistența juridică din partea avocaților este esențială pentru victimele traficului de ființe umane, aceasta putând implica domenii juridice diferite. Consilierea poate include informații corecte cu privire la alternativele legale disponibile și drepturile colaterale. În timpul acestei etape, victima poate fi informată despre următoarele posibilități:

- Să coopereze cu autoritățile judiciare competente
- Să beneficieze de o perioadă de reflecție.
- Să primească un permis de ședere temporară dacă victima este cetățean străin
- Să solicite despăgubiri
- Să decidă dacă se va întoarce în țara sa de origine.
- Victimei trebuie să i se asigure întotdeauna drepturile, indiferent dacă aceasta este sau nu de acord să coopereze cu organele judiciare sau de aplicare a legii.
- Să informeze victima despre toate serviciile disponibile pentru recuperare și reintegrare socială.
- Să informeze victima despre limitele și riscurile procedurii legale (lungimea, riscurile potențiale, compensația financiară etc.).

Dacă victima alege să coopereze cu autoritățile competente, este important ca avocatul să pregătească victima pentru procesul în care va fi martor și/sau parte vătămată.

Avocatului trebuie să apere interesele victimei și să îi asigure acesteia consiliere și sprijin atât în timpul anchetei preliminare, cât și pe parcursul audierilor. De asemenea, avocatul trebuie să asiste victima în faza de urmărire penală.

Asistența juridică este esențială pentru a minimiza riscul de retraumatizare a victimei în perioada participării sale la proces. Victima trebuie să se simtă în siguranță și să-și poată spune povestea.

De asemenea, este important să se asigure victimei asistență juridică profesională, să se solicite nepedepsirea pentru infracțiunile pe care victima a fost forțată să le comită în contextul traficului de ființe umane.

Asistența juridică poate implica și alte domenii. Având în vedere numărul mare de victime ale traficului transfrontalier, acestea au adesea nevoie de asistență juridică și de sprijin în probleme legate de migrație și azil.

Victimele traficului de ființe umane pot avea nevoie inclusiv de sprijin juridic pentru anularea datoriilor (împrumuturi, asigurări de sănătate) și de informații actualizate cu privire la orice procedură juridică aflată în curs.

Este în interesul victimei să aibă același avocat pe parcursul tuturor procedurilor judiciare și a procesului. Continuitatea sporește încrederea, fiind extrem de importantă pentru victime personal și benefică pentru procedurile judiciare, în general. Dimpotrivă, o schimbare frecventă a avocaților ar periclita procedurile legale în general și ar crea neîncredere între avocat și client. Reglementările și regulile naționale privind schimbarea avocaților diferă între țările UE. În unele țări, un avocat poate fi schimbat numai dacă victima prezintă motive excepționale. În unele cazuri, motivul îl poate constitui neînțelegerea dintre victimă și avocat, dar aceasta nu este regula. Încrederea dintre avocat și victimă este foarte importantă, iar organul judiciar trebuie să facă o evaluare corectă în fiecare caz în parte. Instanța, procurorul, biroul de asistență juridică (în funcție de contextul fiecărei țări) ar trebui să informeze întotdeauna victima despre dreptul de a-și schimba avocatul în cazul în care acesta nu reprezintă în mod corespunzător interesele și drepturile sale.

Victimele traficului de ființe umane au experimentat evenimente traumatice care au implicat repetate episoade de violență (de la atacuri fizice repetate, la viol și tortură) din partea unei alte persoane. Unul dintre cei mai dificili pași de urmat de către o persoană care a fost victima sau fost martorul unei infracțiuni este să raporteze evenimentul la poliție și să inițieze un proces legal. Reacțiile psihologice în fața infracțiunilor, cum ar fi șocul, negarea și trauma, pot face dificil de înțeles pentru persoana în cauză că a fost victima unei infracțiuni, iar conexiunile sociale cu făptuitorul sunt circumstanțe care pot complica și mai mult situația. Este important să înțelegem că aproape toate victimele provin dintr-un mediu social dominat de neîncredere față de instituțiile guvernamentale/oficiale, autorități sau persoanele în uniformă. În plus, deseori victimele au fost ani de zile îndoctrinate de către exploatatorii lor să stea departe de autorități, din cauza riscului de a fi încarcerate sau deportate.

Un alt aspect este acela că victimelor traficului de ființe umane nu le plac situațiile imprevizibile. Fiți foarte clari în explicarea situațiilor care vor urma și repetați de câteva ori ce se va întâmpla, pas cu pas și cât mai detaliat posibil. Avocatul trebuie să folosească un limbaj prietenos și simplu, evitând utilizarea unor termeni legali complecși care ar putea să nu fie pe înțelesul victimei, astfel încât victima să

înțeleagă care sunt drepturile sale. Cu cât victima este mai bine pregătită pentru fiecare etapă a cazului, cu atât se va simți mai confortabil, se va prezenta mai bine și va avea mai multă încredere în asistența oferită. Avocatul trebuie să explice clar victimei ce înseamnă dreptul la confidențialitate - acest lucru este important atunci când vine vorba de consolidarea încrederii, garantarea dreptului la protecție și evitarea stigmatizării.

Toate aspectele menționate mai sus sunt mai bine aplicate dacă pe parcursul procedurilor judiciare este un singur avocat. Consolidarea încrederii ar putea fi mult mai dificilă decât în orice alt caz dat. Descrierea experiențelor traumatice poate provoca, de asemenea, simptome traumatice și, pentru a evita re-traumatizarea (care poate provoca răni mai puternice decât cele precedente), este în interesul victimei ca avocatul să fie același pe întreaga durată a procedurilor judiciare. Atunci când este implicat un nou avocat în caz, de cele mai multe ori victima trebuie să își descrie cazul și să răspundă încă o dată la întrebări, situație care implică un risc crescut de re-traumatizare, punând astfel în pericol sănătatea victimei și întregul caz.[20]

Un alt aspect referitor la asistența juridică acordată victimelor traficului de ființe umane este că aceste victime beneficiază de o serie de măsuri speciale, conform Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane[21]. Aceasta înseamnă că interesul victimei este cel mai bine apărat de un avocat care poate asista victima pe parcursul acestor etape juridice și care are cunoștințe specifice privind drepturile și nevoile sale. Astfel, calitatea asistenței juridice oferite victimelor traficului de ființe umane va fi în majoritatea cazurilor mai mare, contribuind la protejarea acestora în cadrul procedurilor judiciare.

[20] Handbook for Legal, Social, Health Professionals Involved in the Protection of the Rights and the Assistance of Victims of Human Trafficking, November 2017 p 31 disponibil pe site-ul de internet: http://ec.justice-project.prorefugiu.org/

[21] Disponibil pe: https://rm.coe.int/168008371d

Capitolul 3

Procedurile de referire pentru asistența juridică privind victimele traficului de ființe umane

Acest capitol conține linii directoare privind asistența juridică de referință, pentru ca victimele traficului de ființe umane să aibă acces la un avocat. De asemenea, cuprinde un set de recomandări cu privire la modul în care trebuie să funcționeze procedurile, astfel încât victimele să beneficieze de asistență juridică pe tot parcursul procesului judiciar. Ar trebui să existe un cadru de cooperare între barourile locale - organele judiciare – și ONG-urile cu competență în protejarea drepturilor victimelor și furnizarea de servicii de asistență.

În practică, victimele traficului de ființe umane sunt deseori descurajate să participe la procedurile judiciare, deoarece consultanța juridică simplă, ușor accesibilă și în timp util nu este întotdeauna disponibilă pentru acestea atunci când solicită asistență și sprijin. Consilierea juridică timpurie din partea autorităților de aplicare a legii ar trebui să fie întotdeauna disponibilă ca parte a sprijinului integrat oferit; aceasta ar trebui să fie întotdeauna asigurată în timp util în practică și nu doar stipulată în lege. Doar accesul timpuriu și eficient la asistență juridică specializată din partea unui avocat poate oferi victimelor traficului de ființe umane posibilitatea de a-și proteja drepturile înainte și în timpul procedurilor judiciare.

Înainte de a prezenta modul în care ar trebui să se acorde asistența juridică, ar trebui să se facă o serie de referințe privind identificarea victimelor și a părților interesate competente în acest sens.

Modalități de identificare a victimelor traficului de ființe umane

Prin organele judiciare (de exemplu, poliția) în contextul activităților de investigare care vizează strângerea de dovezi necesare privind existența infracțiunii de trafic de persoane.

Prin misiunile diplomatice și consulare din alte țări (de multe ori documentele de identitate/călătorie ale victimelor sunt confiscate/distruse și necesită sprijin din partea acestor autorități).

Prin intermediul organizațiilor neguvernamentale, care pot juca un rol important în lupta împotriva traficului de ființe umane. Acestea joacă un rol esențial în identificarea victimelor traficului de ființe umane care ar fi reticente să contacteze sau să colaboreze cu agențiile guvernamentale, de teama repercusiunilor, în special de deportare.

Conform legislației europene și naționale, victima traficului de ființe umane are dreptul să primească asistență juridică pe întreaga durată a procesului. Victima poate avea un avocat ales sau un avocat din oficiu. În cazul unui avocat ales, trebuie precizat că acesta poate oferi asistență pro bono sau poate fi plătit direct de victimă sau cu sprijinul financiar al altor entități (de exemplu, organizațiile neguvernamentale). Totuși, în practică victimele traficului de ființe umane nu beneficiază de sprijinul financiar necesar și, prin urmare, beneficiază de serviciile

avocaților din oficiu, ale căror onorarii sunt plătite de stat. Asistența juridică acordată de un avocat din oficiu este practica cea mai comună în ceea ce privește asistența juridică pentru acest tip de victime și, prin urmare, acești avocați ar trebui să fie foarte bine pregătiți pentru a putea oferi asistență juridică de calitate victimelor traficului de ființe umane.

O informație cuprinzătoare și precisă cu privire la procedurile legale ar trebui să fie asigurată de avocat. Prin urmare, este deosebit de important ca entitățile care au competența să identifice victimele să aibă o strânsă colaborare cu barurile locale, cu asociații / rețele de avocați.

Procedurile Standard de Operare (PSO) pentru asigurarea asistenței juridice

PSO 1 – Identificarea nevoilor legale

Măsura (M)	Acțiunea
1	Analizarea inițială a nevoilor legale și îndrumarea către furnizorul de servicii de asistență juridică
2	Accesul la informațiile privind drepturile de bază
3	Interpretarea lingvistică a informațiilor juridice de bază

PSO 2 – Prima asistență juridică

Măsura (M)	Acțiunea
1	Informații cu privire la opțiunile legale
2	Admitere și necesită asistență juridică
3	Asigurarea asistenței juridice

PSO 3 Asistența juridică pe termen lung

Măsura (M)	Acțiunea	
1	Plan individual pentru asistență juridică pe termen lung	
2	Procedura de consimțământ	
3	Asistența juridică pe termen lung în	3.1. Faza de anchetă
		3.2. Faza de urmărire penală
		3.3. Faza judecătorească (proceduri penale și civile)

O provocare majoră este aceea de a asigura victimelor traficului de ființe umane accesul deplin la drepturile lor, inclusiv dreptul de a beneficia de asistență juridică și reprezentare pe parcursul întregului proces. În unele țări există doar un mecanism național de referire, în timp ce în alte state acesta există doar oficial, însă atunci când vine vorba de furnizarea de sprijin și asistență (în special asistența juridică), acestea nu sunt puse în practică în mod corespunzător.

În continuare va fi prezentat un set de proceduri standard de operare (PSO), compuse din anumite măsuri privind acordarea asistenței juridice corespunzătoare victimelor traficului de ființe umane de la faza de identificare timpurie până la încheierea procesului. Aceste proceduri standard de operare pot fi adaptate fiecărui stat și pot fi adaptate, în funcție de răspunsul juridic antitrafic observat de-a lungul timpului.

PSO 1 – Identificarea nevoilor legale

Măsura (M)	**Acțiunea**
1	Analizarea inițială a nevoilor legale și îndrumarea către furnizorul de servicii de asistență juridică
2	Accesul la informațiile privind drepturile de bază
3	Interpretarea lingvistică a informațiilor juridice de bază

PSO 1 - M1. Analizarea inițială a nevoilor legale și îndrumarea către furnizorul de servicii de asistență juridică

Analizarea inițială ar trebui să se bazeze pe un set de întrebări pentru a determina dacă persoana în cauză este sau nu victimă a traficului de ființe umane. Acest lucru trebuie realizat imediat ce persoana intră în contact cu instituția/organizația care a efectuat "procesul de identificare", iar aceasta poate fi:

- Agenția antitrafic.
- Agenția de aplicare a legii.
- Furnizorul de servicii (ONG, serviciu social, etc.).

Entitatea competentă să efectueze "procesul de identificare" trebuie să utilizeze întotdeauna o listă cu un set de indicatori care pot fi utilizați pentru a dezvolta alte întrebări în baza cărora să se obțină răspunsurile care pot duce la concluzia că o anumită persoană este victima traficului de ființe umane și la identificarea nevoilor legale ale acesteia.

Un element important care trebuie stabilit în această etapă timpurie este *statutul juridic al persoanei.*

Element	Indicatori
Statutul juridic al persoanei	Statut de migrant ilegal (în cazul victimelor străine)
	Lipsa documentelor (pașaport, carte de identitate, etc.)
	Altele

Analiza inițială trebuie efectuată numai cu consimțământul presupusei victime, iar persoana trebuie să fie întotdeauna informată cu privire la dreptul de a retrage acest consimțământ. Anchetatorul trebuie să cunoască faptul că persoana ar putea să nu dorească să furnizeze informații cu privire la statutul juridic din cauza temerii față de autoritățile de aplicare a legii, a neîncrederii în alte persoane ca urmare a experienței traficului, sau persoana nu își poate aminti toate datele despre statutul juridic.

PSO 1 - M2. Accesul la informațiile privind drepturile de bază

În această fază incipientă (la scurt timp după eliberarea/ieșirea din situația de exploatare), persoana trebuie să primească informații juridice de bază transmise într-un limbaj/într-o terminologie simplă, deoarece explicațiile juridice foarte detaliate nu vor fi pe deplin înțelese. O persoană care este încă traumatizată și care tocmai a scăpat de traficanții săi nu va putea să proceseze o cantitate imensă de informații și explicații juridice furnizate într-o perioadă scurtă de timp.

Informațiile legale generale ar trebui să se concentreze asupra drepturilor și obligațiilor presupusei victime a traficului de ființe umane.

Informațiile legale generale ar trebui să fie furnizate de experți juridici din cadrul agențiilor antitrafic/organelor de drept/altor furnizori de servicii (ONG-uri). Experții juridici (consilieri juridici, asistenți ai avocaților, ofițeri de poliție, etc.) ar trebui să fie foarte bine instruiți în prealabil cu privire la modul de furnizare a informațiilor juridice de bază presupuselor victime ale traficului de ființe umane.

PSO 1 - M3 Interpretarea lingvistică a informațiilor juridice de bază

Această măsură ar trebui pusă în aplicare în cazul în care persoana este o presupusă victimă străină.

Experții juridici (consilieri juridici, asistenți ai avocaților, ofițeri de poliție, etc.) trebuie să fie însoțiți de un interpret care să contribuie la transmiterea informațiilor legale de bază persoanei străine. Interpreții trebuie să fie special instruiți în lucrul cu persoanele vulnerabile. Toate entitățile (instituțiile, organizațiile) care vin în contact cu victimele străine ale traficului de ființe umane trebuie să dețină o listă de referință cu membrii personalului/interpreții specializați.

PSO 2 – Prima asistență juridică

Măsura (M)	Acțiunea
1	Informații cu privire la opțiunile legale
2	Evaluarea acceptării și a nevoilor juridice
3	Asigurarea asistenței juridice

PSO 2- M 1 Informații cu privire la opțiunile legale

Prima asistență este crucială pentru persoanele identificate ca victime ale traficului de ființe umane. Acestea ar trebui să primească date exacte despre opțiunile legale

disponibile. Obiectivul primului ajutor de stat este de a sprijini persoana (persoanele) în luarea unei decizii legale corecte.

Aceasta ar trebui să conțină furnizarea de informații exacte cu privire la opțiunile și drepturile legale existente. Informațiile privind opțiunile legale pot acoperi diferite acțiuni legate de:

- cererea unui permis de ședere temporară/de lungă durată în țara de destinație (în cazul victimelor străine).
- decizia de a coopera sau nu cu autoritățile judiciare competente.
- cererea de despăgubire ca parte a procesului penal sau o acțiune distinctă în fața unei instanțe civile.

Aceste informații ar trebui furnizate de un *avocat* specializat în asistența victimelor traficului de ființe umane. Poate fi *un avocat al unui ONG* (furnizor de servicii de asistență juridică) sau *un avocat de stat (avocat din oficiu)* desemnat de Baroul local, la cererea autorității de aplicare a legii/agenției antitrafic. Pentru a reitera, informațiile juridice ar trebui să fie furnizate numai de avocați special instruiți în sprijinirea acestei categorii de persoane vulnerabile.

Element	Abordare
Cum ar trebui să fie prezentate/comunicate victimei opțiunile legale	Pe cale orală și în scris într-o limbă pe care victima o va înțelege.
	În mod clar, evitând vocabularul juridic complex
	Încurajați persoana să adreseze întrebări
	În cazul unei victime străine, apelați la serviciile unui traducător
	Având în vedere dezvoltarea abilităților copilului, copiii victime trebuie să fie întotdeauna însoțiți de un tutore legal.

PSO 2 – M2 Evaluarea acceptării și a nevoilor juridice

Elementele procedurii de acceptare pentru cetățenii străini pot fi diferite de cele pentru cetățenii nativi, în sensul că pot necesita mai multe întâlniri. În tabelul următor sunt enumerate mai multe criterii care pot fi aplicate pentru evaluarea acceptării și a necesităților juridice.

Evaluarea acceptării și a nevoilor juridice	
Datele dosarului	
Element	Note
1. Numărul dosarului	
2. Genul	
3. Data nașterii	
4. Naționalitatea	
5. Țara de reședință	
6. Limba	
7. Statutul juridic	
8. Starea familială	

9. Tipul de exploatare	
10. Descrierea exploatării	
11. Descrierea riscurilor posibile (situația familială, proximitatea față de traficanți, etc.)	
12. Alte aspecte suplimentare privind drepturile și serviciile.	
Nevoile juridice	
Element	Note
1. Pașaport	
2. Carte de identitate	
3. Permis de ședere	
4. Reprezentarea juridică	
5. Alte nevoi legale (de exemplu, situația juridică a familiei, etc.)	

Datele trebuie compilate în conformitate cu politicile de protecție a datelor în vigoare la nivel european și național. Persoana asistată trebuie să ofere întotdeauna un consimțământ prealabil și trebuie să fie informată cu privire la dreptul de a refuza să furnizeze anumite informații sau să-și retragă consimțământul.

PSO 2 – M3 Asigurarea asistenței juridice

Aceasta constă în furnizarea serviciilor de asistență necesare pentru a răspunde nevoilor legale ale victimelor identificate anterior.

Contractul de asistență juridică trebuie încheiat fie direct între avocat și victimă, fie între un avocat și ONG - în cazul în care avocatul este un colaborator al acelei entități.

În timpul furnizării informațiilor legale, managerul de caz al instituției/ONG-ului (furnizorul de servicii) trebuie să fie prezent alături de avocat. Se recomandă acordul prealabil al clientului.

La sfârșitul primei perioade de asistență juridică, victima ar trebui să poată decide dacă:

- dorește să se întoarcă în țara sa de origine sau să rămână în țara de destinație.
- dorește să coopereze cu autoritățile judiciare competente ca parte în procesul penal și să solicite despăgubiri financiare.

PSO 3 Asistența juridică pe termen lung

Măsura (M)	**Acțiunea**	
1	Planul individual pentru asistență juridică pe termen lung	
2	Procedura consimțământului	
3	Asistența juridică pe termen lung în	3.1. Faza de anchetă
		3.2. Faza de urmărire penală
		3.3. Faza judecătorească (proceduri penale și civile)

Durata unui proces poate varia (unul sau mai mulți ani). Prin urmare, victima are întotdeauna nevoie de asistență juridică pe termen lung.

Asistența juridică pe termen lung se acordă victimelor traficului de ființe umane native și străine care au acceptat să beneficieze de asistență juridică, să se implice în procedurile legale, să se alăture unui program de sprijin în țara de destinație sau de origine.

PSO 3 – M 1 Planul individual pentru asistență juridică pe termen lung

Aceasta constă într-o descriere clară și detaliată a tuturor nevoilor identificate, a măsurilor/etapelor legale pe care trebuie să le îndeplinească avocatul. Acesta este un plan personalizat, bazat pe specificul fiecărui caz juridic.

Asistența juridică pe termen lung va avea loc fie:

- după întoarcerea persoanei în țara de origine.
- în țara de destinație, dacă persoana a decis să rămână acolo (după perioada de reflecție și de recuperare).

Planul individual de asistență pe termen lung trebuie elaborat de către avocat cu sprijinul unui interpret (în cazul unei victime străine) și în colaborare cu managerul de caz.

PSO 3 – M 2 Procedura consimțământului

Această măsură determină dacă persoana înțelege și este sau nu de acord cu asistența juridică oferită și cu termenii și condițiile legale asociate. Persoana trebuie să-și dea consimțământul numai după ce opțiunile serviciilor au fost clar explicate de către avocat.

PSO 3 - M3 Asistența juridică pe termen lung în faza de anchetă/urmărire penală/judecătorească

Este vorba de acordarea asistenței juridice profesionale de către avocați:

- Pregătirea victimei pentru interviurile cu autoritățile de aplicare a legii.
- Pregătirea victimei pentru procedurile judiciare în care va fi parte vătămată/martor.
- Asistarea victimei în proces ca parte vătămată/martor.
- Asistarea victimei pentru solicitarea de despăgubiri financiare ca parte a procesului penal sau printr-o acțiune distinctă în fața unei instanțe civile.
- Asistarea victimei la solicitarea permisului de ședere temporară/pe termen lung în fața autorităților de imigrare.
- Asistarea victimei la solicitarea azilului.
- Furnizarea de informații actualizate cu privire la orice procedură legală în vigoare.
- Alte aspecte juridice care necesită asistență juridică și/sau reprezentare juridică.

Procedurile juridice și sistemele judiciare variază în funcție de legislația națională a țării de destinație și de origine. În orice caz, avocații implicați ar trebui să:

- Furnizeze informații juridice exacte atât oral cât și în scris într-o limbă pe care victima o înțelege.
- Păstreze confidențialitatea și nu utilizeze și/sau nu divulge nicio informație despre persoana asistată fără consimțământul acesteia.
- Ofere sprijin la reorientarea și evaluarea opțiunilor legale disponibile.
- Respecte orice decizie juridică luată de victimă pe baza unei informări complete.

- Se asigure că victima a înțeles procedurile legale și consecințele juridice aferente.
- În cazul victimelor copii, să furnizeze informații juridice într-o manieră sensibilă și cu un limbaj adecvat abilităților de dezvoltare ale copilului; de asemenea, să se asigure că tutorele legal este în sală.

Trebuie să se organizeze reuniuni ale echipei pentru a evalua situația juridică a persoanei asistate și, în cazul în care apar obstacole, pentru a identifica posibilele soluții juridice. Echipa este formată din managerul de caz, avocatul, ofițerul de poliție și/sau procurorul.

Asistența juridică pe termen lung în faza de anchetă/urmărire penală/judecătorească	
Faza de anchetă și de urmărire penală	Asistența pe termen lung (în ce constă)
Aceasta constă în strângerea de probe de către poliție; acuzațiile procurorilor referitoare la traficanți. Probele pot include mărturii, documente, fotografii, casete video, etc. Pentru implicarea proactivă a victimei în aceste faze, aceasta trebuie să primească explicații detaliate despre fiecare etapă legală. În practică, de obicei informațiile sunt furnizate de către ofițerul de poliție și/sau procuror. Victimele ar trebui să fie pregătite, în prealabil, de către *avocați* în colaborare cu managerul de caz și/sau cu psihologul. Victima trebuie întotdeauna să fie însoțită de avocatul său la secția de poliție și/sau la procuratură.	Informați victima atât pe cale orală, cât și în scris într-o limbă pe care aceasta o înțelege. Informarea și asigurarea asistenței juridice de către avocat. - care sunt drepturile și responsabilitățile victimelor legate de strângerea de probe (inclusiv certificate medicale și psihologice). - cum se va desfășura interviul la poliție/procuratură. - care sunt consecințele juridice care pot apărea dacă victima oferă în mod deliberat informații false. - care sunt drepturile și responsabilitățile în cazul în care hotărăște să depună plângere împotriva traficanților și să colaboreze în continuare cu organele judiciare. - ce măsuri juridice pot lua poliția și/sau procuratura pentru a asigura securitatea personală a victimei și a membrilor familiei sale. - confidențialitatea și riscul divulgării informațiilor. - alte aspecte juridice care pot apărea în timpul fazelor de investigare/urmărire penală. *În situația în care sunt necesare mai multe întâlniri cu poliția/procurorul pe parcursul a mai multor săptămâni și/sau luni, victima ar trebui întotdeauna să fie însoțită de avocatul său.*

Faza judecătorească	Asistența pe termen lung (în ce constă)
Înainte ca procedura judiciară să aibă loc în instanță, avocatul trebuie să furnizeze întotdeauna victimei detalii cu privire la modul în care se vor desfășura procesul în instanță, care sunt drepturile și obligațiile sale și ce se poate întâmpla la fiecare termen de judecată.	Informații furnizate de avocat cu privire la: - dreptul victimei de a participa la audieri. - dreptul victimei de a beneficia de un traducător (în cazul victimei străine). - dreptul victimei de a prezenta noi dovezi și de a adresa întrebări în instanță. - dreptul victimei la un proces cu ușile închise. - dreptul victimei de a solicita despăgubiri în cadrul procesului penal sau printr-o acțiune distinctă în fața unei instanțe civile (despăgubirea financiară din partea infractorului sau utilizarea unor scheme speciale de compensare finanțate de stat) Ca urmare a informațiilor furnizate, victima ar trebui să fie pe deplin conștientă de valoarea mărturiei, de rolurile diferitelor persoane din proces (partea vătămată, partea civilă, inculpatul, etc.) *Deși în practică se întâlnesc situații când managerii de caz sau psihologii asigură ei înșiși astfel de informații juridice, este deosebit de important să subliniem faptul că persoana în măsură să furnizeze informații juridice cuprinzătoare este avocatul victimei.* În instanță avocatul trebuie să asigure protejarea corespunzătoare a drepturilor și intereselor legitime ale victimei. Avocatul trebuie să solicite întotdeauna instanței să respingă orice întrebări care ar putea fi ofensatoare și/sau să conducă la re-victimizarea clientului său.

Asistența juridică oferită de avocații din oficiu

În componența fiecărui Barou trebuie să existe un departament special cu responsabilități în domeniul asistenței juridice. În baza de date a acestui departament trebuie să se înregistreze anual *toți avocații din oficiu care doresc să sprijine victimele traficului de ființe umane*. Baroul ar trebui să aibă un regulament care să stipuleze că dosarele destinate victimelor traficului de ființe umane trebuie

distribuite numai avocaților care au pregătirea necesară în domeniul dreptului penal și în alte domenii relevante, care au beneficiat de un training anterior în ceea ce privește asistența pentru astfel de victime.

Practica care trebuie implementată (indiferent de statul membru UE) este ca victima traficului de persoane să beneficieze de asistență juridică din partea aceluiași *avocat din oficiu* și să nu se permită schimbarea avocatului în diferitele etape ale procesului (cu excepția cazurilor de abateri disciplinare, în situația în care avocatul nu oferă victimei asistență juridică corespnzătoare sau în alte situații de forță majoră). Relația dintre avocat și client – victimă a traficului de ființe umane - este una complexă și trebuie să se bazeze pe o bună comunicare, încredere și să se dezvolte pe durata procesului. Schimbarea frecventă a avocatului din oficiu poate afecta calitatea relației profesionale și posibilitatea asigurării unei protecții corespunzătoare a drepturilor victimei.

Autoritatea judiciară - Barourile - Avocații din oficiu

Trebuie să se efectueze o evaluare inițială a nevoilor legale ale victimei și, apoi, prin consimțământul victimei, trebuie contactat furnizorul de servicii juridice (Baroul local).

Organul judiciar (poliție, procuror, instanță) trebuie să depună întotdeauna o cerere scrisă la Barou pentru a numi un avocat din oficiu care să ofere asistența juridică gratuită obligatorie la care victima trebui să aibă întotdeauna dreptul. Asistența juridică la care are dreptul o victimă a traficului de ființe umane nu ar trebui supusă obligației de a prezenta documente pentru a dovedi resursele financiare limitate pe care le poate avea.

La primirea cererii scrise din partea organului judiciar, serviciul/departamentul specializat al Baroului ar trebui să contacteze avocații din oficiu cu experiență în domeniul asistenței victimelor (ar trebui să se evite criteriile cum ar fi: repartizarea cauzelor către avocații care au câștigat la acel moment venituri mai mici decât avocați din oficiu, avocați începători și fără suficientă experiență în cazurile de trafic de persoane).

Avocatul numit din oficiu trebuie să-și confirme disponibilitatea de a asigura asistența juridică. În cazul în care refuză, fără motive obiective, acesta nu ar mai trebui să fie repartizat ca avocat din oficiu în alte cazuri.

Avocatul din oficiu care a fost desemnat trebuie să se prezinte în timp util în fața autorității judiciare și să acorde suficient timp pentru a discuta cu victima și pentru a studia cazul în mod confidențial.

În măsura în care victima traficului de ființe umane are nevoie și de asistență extrajudiciară, legislația și practica (indiferent de statul membru UE) trebuie să permită aceluiași avocat din oficiu care acordă asistență juridică să asigure și asistența extrajudiciară.

Organizații neguvernamentale - Barouri - Avocați din oficiu

Legăturile și recomandările dintre ONG-urile care identifică/sprijină victimele și barourile locale ar trebui încurajate ca răspuns complex în ceea ce privește asigurarea sprijinului victimelor. Un furnizor de servicii unic nu poate îndeplini toate nevoile diferitelor tipuri de victime ale traficului de ființe umane. ONG-ul care ia contact cu victima trebuie să o informeze despre posibilitatea de a primi asistență juridică de la un avocat specializat.

Recomandarea unui avocat care să asigure asistența juridică ar trebui să se realizeze de către un ONG cu care acesta colaborează sau, dacă există acorduri de cooperare cu barourile locale, ONG-ul ar putea facilita accesul la un avocat prin solicitarea de asistență juridică din partea Baroului în numele victimei.

Cooperarea este cheia pentru asigurarea unei protecții corespunzătoare a drepturilor victimelor traficului de ființe umane; astfel, trebuie să se încheie acorduri de cooperare între organizațiile neguvernamentale și barouri, care să conțină dispoziții clare privind modul în care aceste organizații ar putea solicita asistență juridică pentru victime, astfel încât Baroul să numească avocați din oficiu.

Este necesar ca victima să primească informații corecte cu privire la alternativele legale existente și drepturile sale. Victimele ar trebui să aibă acces la un avocat chiar înainte de a decide dacă doresc să colaboreze cu autoritățile de aplicare a legii. Acest tip de asistență juridică ar putea fi considerat parte din asistența extrajudiciară în cazul în care victima nu este încă oficial parte vătămată în proces. Dacă ar beneficia de consultanță juridică completă încă din faza de identificare, acest lucru ar ajuta victimele reticente să înțeleagă de ce este important să să implice în proces și, în cele din urmă, să aibă o contribuție activă pe întreaga durată a procesului.

Implicarea avocaților în cazurile transfrontaliere

Cooperarea juridică în cazurile transfrontaliere nu ar trebui să fie limitată doar la cooperarea generală între organele judiciare. Aceasta ar trebui să includă și colaborarea avocaților și crearea de rețele care să fie compuse cel puțin din avocații care colaborează cu ONG-uri cu atribuții în identificarea și asistența victimelor. Deoarece cazurile transfrontaliere necesită de multe ori proceduri legale în țările de origine și de destinație, victimei i se recomandă să utilizeze asistența juridică gratuită oferită de avocați din ambele țări, avocați care ar trebui să fie periodic în contact pentru a stabili măsurile legale care trebuie întreprinse în timpul fazelor de anchetă și urmărire penală.

Capitolul 4

Training-ul avocaților în asistența victimelor traficului de ființe umane

Training-ul în vederea asistenței victimelor traficului de ființe umane

Training-ul este esențial pentru a garanta calitatea performanței avocaților și respectarea standardelor internaționale. De asemenea, acesta permite o bună asistență juridică pentru victimele traficului de ființe umane.

Training-ul trebuie să fie implementat în conformitate cu legislația internațională și europeană. Principiul ***diligenței necesare*** se referă la aceste aspecte și include, de asemenea, obligația de a elimina obstacolele în identificarea și asigurarea asistenței victimelor traficului de ființe umane. Atât ***acțiunea*** cât și ***neglijența*** sunt responsabilitatea statelor. Ele trebuie să asigure și să pună în aplicare măsuri solide și eficiente pentru a asigura o pregătire completă și corectă a experților.

Training-ul specializat este o modalitate de combatere a traficului de ființe umane, de prevenire, de protecție a victimelor și de urmărire penală a făptuitorilor. De asemenea, este o cerință a tratatelor internaționale.

Fiecare stat membru al UE ar trebui să decidă cu privire la cine, cum și când să facă aceste training-uri. Acestea ar putea fi realizate de către instituții locale, regionale sau de stat, dar și de către instituțiile profesionale, cum ar fi barourile locale. Aceasta va depinde de distribuirea funcțiilor în fiecare țară.

Nevoia de training specializat al profesioniștilor care participă la asistența victimelor traficului de ființe umane - din punct de vedere legal, social și/sau psihologic - este o necesitate. Training-ul ar trebui să includă sistematizarea experienței fiecărui serviciu, împreună cu schimbul de experiență între entități.

Training-ul specific pentru avocați este o chestiune esențială, pe măsură ce aceștia participă pe parcursul întregului proces de asistență acordat victimelor traficului de ființe umane. Aceștia participă la măsuri de identificare și protecție și, în special, în cazuri în care victimele decid să inițieze o procedură penală în scopul urmăririi penale a traficanților și pentru a solicita despăgubiri pentru daune și încălcarea drepturilor.

Ca practică, ar trebui să se ia în considerare un curriculum specific de training - ***un curriculum specific de training pentru profesioniștii care lucrează ca avocați și care sprijină victimele traficului de ființe umane[22].***

[22] De exemplu, Baroul din Madrid a pus în practică un astfel de training. De asemenea, alte barouri spaniole pregătesc training-uri specifice privind traficul de ființe umane.

Training-ul interdisciplinar

Serviciile destinate victimelor traficului de ființe umane necesită o abordare cuprinzătoare și interdisciplinară, care implică sprijin legal, social și psihologic pe parcursul întregului proces.

Abordarea interdisciplinară este esențială, pornind de la fazele anterioare identificării ca victimă, în timpul procesului judiciar de lungă durată, dar și după aceea.

Articolul 10 din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane din 16 mai 2005 instituie obligația autorităților competente de a adopta măsurile necesare pentru identificarea victimelor traficului de ființe umane. Articolul 2 din Convenție stabilește o perioadă de recuperare și de reflecție care trebuie garantată. Într-o abordare cuprinzătoare, această perioadă nu a putut fi asigurată fără o asistență care să se ocupe nu numai de situația juridică a victimelor, ci și de aspectele sociale și psihologice.

Consecințele sociale și psihologice pe care traficul de ființe umane le-ar putea avea asupra victimelor trebuie luate în considerare în timpul întregului proces de asistență pe baza unei abordări individuale care să permită înțelegerea nevoilor specifice ale fiecărei persoane.

Recunoașterea nevoilor specifice ale fiecărei victime facilitează procesul de justiție restaurativă. Acest proces este cheia în recuperarea completă a victimelor și nu ar trebui să se limiteze la o simplă abordare juridică. Asistența trebuie să aibă în vedere bunăstarea fiecărei victime și să garanteze accesul la resursele disponibile: asistență medicală, servicii de formare și ocupare a forței de muncă, sprijin financiar, etc.

În acest sens, trebuie remarcat și cadrul juridic prevăzut de Convenția de la Istanbul.[23] Acesta menționează faptul că nu este nevoie ca victima să depună mărturie sau să coopereze în cadrul urmăririi penale pentru a avea acces la drepturile sale ca victimă. De asemenea, stabilește nevoia de asistență juridică, socială și psihologică în funcție de nevoile și dorințele fiecărei persoane.

Este o ***abordare centrată pe oameni***. Acest lucru este necesar pentru a oferi o asistență globală și acesta este motivul pentru care este necesar training-ul specific a fiecărui profesionist care intervine în acest proces, mai ales atunci când pot apărea circumstanțe de vulnerabilitate[24].

Fundația Spaniolă pentru Experții Juriști a aprobat un ghid privind identificarea și protecția victimelor traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale și o altă bună practică este cea a Protocolului de acțiune pentru avocații din oficiu care se ocupă de cazurile de trafic în scopul exploatării sexuale.

[23] Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210

[24] Aceasta este, de asemenea, o recomandare inclusă în Regulile de la Brasilia privind accesul la justiție pentru persoanele vulnerabile. Aceste norme au fost ratificate în Summitul juridic din 2008 din America Latină și menționează că accesul la justiție trebuie să țină cont de circumstanțele specifice de vulnerabilitate.

Programul de training național și transfrontalier pentru avocați

I. Abordarea drepturilor omului și a perspectivei de gen.

Training-ul care are la bază *abordarea drepturilor omului* pune victima în centrul procesului și evită să acționeze dintr-o paradigmă care ia în considerare numai urmărirea penală a infracțiunilor sau aspectele privind imigrația ilegală. Traficul de persoane reprezintă o încălcare a drepturilor omului, cum ar fi demnitatea, egalitatea, nesupunerea la tortură, pedepse, umilință sau rele tratamente. Acesta este motivul pentru care abordarea drepturilor omului ar trebui să constituie baza oricărui training.

De asemenea, *perspectivei de gen* trebui să i acorde o atenție sporită atât în cadrul training-ului, cât și în timpul asistenței, atât sub aspect general, cât și sub aspect individual, prin asigurarea asistenței fiecărei victime. Principalul motiv este faptul că mai multe tipuri de trafic de persoane vizează în mod special femeile; cifrele arată că femeile sunt principalele victime ale exploatării sexuale, ale căsătoriei forțate și ale anumitor tipuri de trafic de ființe umane în scopul exploatării prin muncă - servicii domestice.

Un alt element-cheie al training-ului ar fi cel al *mecanismelor și protocoalelor care să garanteze o coordonare și derivare consecventă la toate nivelurile* - local, regional, național - și cu toate entitățile speciale – autoritățile de aplicare a legii, procurori, avocați. În plus, coerența și consecvența implică participarea organizațiilor specializate. Astfel, ar trebui întotdeauna să se ia în considerare participarea diferiților actori din diferite sectoare care oferă asistență victimelor traficului de ființe umane.

Training-ul ar trebui să se adreseze tuturor profesioniștilor care lucrează cu persoane care au suferit încălcări ale drepturilor fundamentale menționate. Chiar și în cazul training-urilor destinate profesioniștilor din domeniul juridic, trebuie inclusă și participarea profesioniștilor din alte discipline, cum ar fi asistența socială sau psihologică. În acest fel, training-ul va avea o perspectivă interdisciplinară. În același timp, acest training comun cu diferiți profesioniști va construi o relație de încredere și siguranță cu victima/supraviețuitorul, sub următoarele aspecte:

- Să cunoască fiecare femeie/bărbat, dincolo de "statutul de victimă" pentru a putea oferi o asistență corespunzătoare. În acest fel, va fi posibilă urmărirea vieții sale și stabilirea unui plan individual de asistență.
- Să promoveze procesul de recuperare al femeilor/bărbaților sub toate aspectele și să realizeze proiecte viitoare prin implementarea Planului Individual de Asistență, *având în vedere faptul că procesul penal nu este scopul fundamental.*
- O bună cunoaștere a vieții fiecărei persoane, a temerilor și așteptărilor sale de a beneficia de asistență socială corespunzătoare.

- Să fie capabili să identifice posibilele simptome fizice și psihice derivate din tulburările de stres posttraumatic și să respecte ritmul de recuperare al fiecărei persoane. De fapt, procedurile judiciare ar trebui să se realizeze în funcție de ritmul de recuperare al victimei, și nu invers.
- Să asiste în respectarea diferențelor culturale și a particularităților fiecărui caz specific.
- Să ajute fiecare persoană să-și recupereze competențele, să-și promoveze pozitiv rezistența și să furnizeze instrumentele și măsurile adecvate pentru aceasta.
- Responsabilizarea: femeile/bărbații sunt cei care vor lua decizii. Aceasta înseamnă că profesioniștii nu ar trebui să decidă pentru ei.
- Să asiste victimele în pregătirea declarațiilor.
- Să pregătească rapoarte sociale și psihologice pentru a veni în sprijinul Procuraturii.

II. Cadrul juridic internațional privind drepturile omului pentru garantarea diligenței necesare.

Training-ul juridic ar trebui să includă o introducere în tratatele internaționale privind drepturile omului, incluzând cel puțin următoarele texte juridice:

- Carta Națiunilor Unite, 1945.
- Cartele internaționale ale drepturilor omului, inclusiv: Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948), Pactul internațional privind drepturile civile și politice și Pactul internațional privind drepturile economice, economice și culturale (1966), împreună cu protocoalele lor.
- Convenții internaționale: Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW 1979); Convenția împotriva şi altor pedepse şi tratamente săvârșite cu cruzime, inumane sau degradante (1984); Convenția privind drepturile copilului (1989); Convenția internațională privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor lor (1990).

Training-ul specific privind CEDAW (1979) și recomandările sale ar fi, de asemenea, extrem de utile. O atenție deosebită trebuie acordată în special următoarelor recomandări:

- Numărul 24, referitor la obligațiile de bază ale statelor membre: implicațiile privind protecția.
- Numărul 33: privind accesul femeilor la justiție.
- Numerele 12, 19 și 35: privind violența împotriva femeilor. Recomandarea 35 este una recentă – din anul 2017 și include secțiuni specifice privind victimele traficului de ființe umane.

III. Cadrul juridic european privind traficul de ființe umane (Consiliul Europei și Uniunea Europeană): drepturile victimelor. Lipsa oricărei obligații de a participa la procedurile penale pentru a avea acces la drepturi.

În ceea ce privește standardele juridice ale Consiliului Europei, trebuie abordată în detaliu Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea

violenței împotriva femeilor și violenței domestice[25] (Istanbul 2011), precum și aspecte relevante ale Convenției privind criminalitatea informatică și ale Convenției pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale.

De asemenea, este esențială o bună cunoaștere a legislației Uniunii Europene. De exemplu, Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia[26] este deosebit de relevantă, precum și Directiva 2004/80/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind despăgubirea victimelor infracționalității.

Aceste texte juridice oferă un cadru privind asistența acordată victimelor traficului de ființe umane - *o asistență specializată și acordată la timp, independentă de persoana care dorește să depună mărturie sau să coopereze în cadrul urmăririi penale.*

De asemenea, această normă pune accentul pe dreptul de acces la locuințe sigure și corespunzătoare, asistență psihologică, tratament medical, informații și consiliere, asistență în procedurile penale și acces la consultanță și servicii de angajare. Toate acestea ar trebui să fie incluse și în training, astfel încât avocații să cunoască toate serviciile disponibile.

O altă secțiune-cheie a training-ului ar trebui să facă referire la Directiva 2012/29/UE, împreună cu cadrul legal al fiecărui Stat Membru. Această Directivă impune ca informațiile și sfaturile furnizate victimei de către autoritățile competente să fie pe înțelesul acesteia. Informațiile și sfaturile trebuie să fie clare și ușor de înțeles, folosind cuvinte comune, dar să cuprindă detaliile necesare și să fie exprimate într-o manieră respectuoasă, astfel încât victima să poată lua o decizie în cunoștință de cauză. Directiva prevede, de asemenea, că asistența acordată victimei trebuie să fie garantată pe parcursul întregului proces. Serviciile de interpretariat trebuie furnizate ținând seama de cunoștințele de limbă pe care le are victima, de vârsta, maturitatea, capacitatea intelectuală și emoțională, alfabetizarea și orice dizabilitate mentală sau fizică.

IV. Cadrul juridic național și protecția constituțională.

Contextul privind situația traficului de ființe umane din țară ar trebui inclus în programul de training pentru avocați. Acesta va contribui la înțelegerea complexității fenomenului și la cunoașterea datelor și analizelor specifice elaborate de entități specializate sau autorități publice.

Cunoașterea fazelor unui proces de trafic de persoane - recrutarea, primirea, exploatarea, etc. - formele de exploatare și indiciile de identificare vor permite avocaților să pregătească o apărare legală informată și corectă și îi vor ajuta să adune dovezi într-o cale eficientă.

De asemenea, se recomandă o parte specifică legată de munca pe stereotipuri și de modul de evitare a victimizării secundare. Recomandarea CEDAW 35 subliniază nevoia de a schimba normele și stereotipurile sociale care susțin violența,

[25] Disponibil pe site-ul de internet: https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210

[26] Disponibil pe site-ul de internet: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0036

în contextul reînnoirii discursurilor care amenință conceptul de egalitate de gen în numele culturii, tradiției sau religiei.

De asemenea, ar trebui să se abordeze *starea psihologică și de sănătate a victimelor*. Avocații ar trebui să înțeleagă importanța cunoașterii vieții fiecărei persoane, a posibilelor simptome fizice ale traumei, comportamentului cultural, etc. Această abordare ar contribui inclusiv la construirea unei strânse legături cu acestea, cu un impact pozitiv în cazul în care victimele decid să depună mărturie în cadrul procedurilor penale.

Cadrul constituțional privind protecția victimelor și reprezentarea ar trebui să facă parte din training-ul pentru avocați.

V. Autoritățile de aplicare a legii, judecătorii, avocații

Training-ul ar trebui să includă o secțiune privind procedurile penale privind traficul de ființe umane în țară, incluzând cel puțin:

1) **Tipurile de infracțiuni**, circumstanțe infracționale agravante și atenuante.
2) **Măsurile preventive** care ar putea fi solicitate, cum ar fi ordinele de reținere, ordinele de protecție și alte mijloace legale care ar putea fi utilizate în legătură cu compensațiile.
3) **Diligența necesară a organelor de drept**, coordonarea dintre autoritățile de aplicare a legii și entitățile juridice specializate; măsurile legale naționale și transnaționale privind victime și împotriva făptuitorilor, etc. Experții juridici trebuie să cunoască măsurile de securitate și de coordonare între țări și modul de lucru cu acestea.
4) **Mecanismele și procedurile pentru identificarea victimelor.** Fiecare țară UE dispune de modele proprii pentru identificarea victimelor și, prin urmare, trebuie incluse toate opțiunile. Trebuie să se acorde o importanță deosebită accesului la drepturi, chiar dacă opțiunea aleasă nu este aceea de denunțare. Avocații specializați trebuie să cunoască toate opțiunile legale pentru a oferi cele mai bune sfaturi victimelor și pentru a evita implicarea în proces a victimelor, în special în cazul în care această decizie ar putea constitui un risc pentru ceilalți membri ai familiei.
5) **Procedurile penale.** Programul de training ar trebui să includă și aspecte precum dovezile, și opțiunile de protecție a martorilor.
6) **Condițiile relevante** (jurisprudența națională și europeană)
7) **Justiția restaurativă**. Recuperarea este un aspect cheie al asistenței acordate victimelor. Avocații trebuie să știe cum să solicite despăgubiri, trebuie să cunoască serviciile disponibile (asistență psihologică, socială, accesul la locuințe, servicii, ajutoare financiare) precum și alte măsuri, inclusiv măsuri de securitate pentru a preveni retraficarea victimei.
8) Participarea la procedurile penale ale victimelor. Persoanele juridice trebuie să dispună de informații detaliate privind transpunerea directivelor europene.

VI. Dreptul complementar:

VI. 1. Accesul la permisul de ședere și alte drepturi

Un program de training privind dreptul imigrației și relația acestuia cu situațiile juridice cu care se confruntă victimele traficului de ființe umane este o necesitate. Acesta va oferi cunoștințe specifice privind permisele de ședere și de muncă pentru victimele din alte state membre ale UE și pentru victimele din state terțe. De asemenea, acesta va oferi informații privind cadrul juridic privind membrii familiei victimei care se află în întreținerea acesteia, în special copiii.

Această secțiune ar trebui să includă și informații despre perioada de reflecție și recuperare și despre drepturile derivate din aceasta. În cazul în care există

modalități specifice de anulare a ordinelor de returnare, aceste probleme trebuie studiate în mod corespunzător.

În afară de învățarea legislației din domeniul imigrației, ar trebui să se pună accent și pe instruirea avocaților privind **Legea azilului** și alte aspecte juridice privind migrația. Această secțiune ar putea fi predată de ONG-uri, entități care lucrează cu migranți și/sau refugiați sau UNHCR.

Alte subiecte care ar trebui incluse în training sunt cele legate de returnarea în siguranță a victimelor în țările lor de origine atunci când nu doresc să rămână în țara de destinație.

În funcție de formatului training-ului și a contextului fiecărui stat, ar putea fi abordate și alte subiecte juridice conexe, de exemplu, drepturile familiale pentru străinii cu copii, precum și drepturile copilului.

Cunoașterea unor protocoale specifice, strategii și planuri de acțiune ar putea fi, de asemenea, de interes pentru avocați. Se recomandă un training realizat de către serviciile publice. Coordonarea reciprocă este avantajoasă atât pentru evitarea victimizării secundare, cât și pentru obținerea de dovezi - de exemplu, rapoartele psihologice sau rapoarte sociale furnizate avocaților de către aceste servicii.

Training-ul ar trebui să includă și aspecte referitoare la **codurile deontologice.** Avocații trebuie să cunoască temeinic aceste coduri.

Traficul de ființe umane este un **fenomen transnațional.** O abordare **cuprinzătoare** - cu profesioniști din diferite domenii - și o abordare **coordonată** - între servicii și între state - este vitală. Coordonarea eficientă dintre țările de destinație, de tranzit și de origine se aplică nu numai autorităților de aplicare a legii, ci și celorlalți profesioniști din domeniul dreptului.

VI.2. Training-ul privind dreptul muncii

Importanța și particularitatea traficului de ființe umane în scopul exploatării forței de muncă necesită o secțiune de training specifică. Această parte trebuie să includă:

1) Informații de bază privind dreptul internațional al muncii, inclusiv recomandările Organizației Internaționale a Muncii (OIM). Alte noțiuni cheie care sunt de menționat: condiții de muncă decente, un proces de recrutare etic, limitări ale drepturilor muncii atunci când drepturile sindicale sunt limitate, sensul "exploatării" și Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, etc.
2) Informații privind organizațiile internaționale care guvernează și protejează drepturile lucrătorilor. De asemenea, informații privind instituțiile administrative ale muncii, serviciile de informații privind forța de muncă și instanțele specifice domeniului muncii. Detalii privind modalitățile de colaborare cu instituțiile administrative pentru a avea acces la un permis de ședere, chiar dacă victima nu este martor în procesul penal.
3) Proceduri de cerere privind drepturile și mecanismele muncii pentru a demonstra situații care ar putea conduce la exploatare. De asemenea, proceduri pentru a dovedi orice încălcare a normelor de securitate a muncii și orice abuz asupra demnității umane.
4) Garanții privind procedurile de muncă și coordonarea cu Procuratura în scopul garantării protecției drepturilor omului, în această jurisdicție specifică.
5) Compensații (economice) în domeniul muncii legate de încălcarea drepturilor lucrătorilor (cu excepția oricăror pedepse penale din motive legate de traficul de ființe umane).
1) Acest training ar trebui să fie asigurat profesioniștilor din domeniul muncii, cum ar fi funcționarii publici, avocații specializați în dreptul muncii, sindicatele.

Capitolul 5

Monitorizarea și evaluarea asistenței juridice

Importanța unei comisii de monitorizare și evaluare a asistenței juridice

Asistența juridică acordată victimelor traficului de ființe umane este un element extrem de important în sprijinul general și participarea lor la procedurile penale împotriva făptuitorilor. Într-adevăr, Directiva din 2012 privind drepturile victimelor[27] enumeră informațiile privind locul și modul de primire a asistenței juridice în rândul drepturilor primare de informare a victimelor de la primul contact cu o autoritate competentă. De asemenea, asistența juridică este un drept specific în ceea ce privește participarea victimelor la procedurile penale.

În același timp, victimele traficului de ființe umane prezintă provocări specifice. Având în vedere situația deosebit de vulnerabilă, atât din punct de vedere al traumei, cât și al situației practice și financiare, este posibil ca părțile interesate competente și avocații care acordă asistență juridică să nu dețină competențele și instruirea specializată necesare pentru a sprijini acest grup. În plus, puține autorități și furnizori de servicii ar putea avea o specializare în cadrele juridice complexe internaționale și naționale privind traficul de ființe umane și puține state au o gamă extinsă de obligații față de victimele lor, în comparație cu rețelele de trafic de persoane care au o natură complexă, adesea transfrontalieră.

Astfel, crearea unei Comisii Specializate de Monitorizare și Evaluare a Asistenței Juridice în fiecare țară sau încredințarea unor astfel de atribuții unui alt organism cu un portofoliu mai extins în domeniul asistenței juridice sau al traficului de persoane s-ar dovedi un instrument indispensabil pentru state în depășirea dificultăților menționate mai sus și nu numai:

- lacune în intersectarea cadrelor legislative privind justiția penală, asistența juridică, sprijinirea victimelor, traficul de ființe umane și, eventual, străinii, deoarece un număr de victime ale traficului se pot dovedi a fi resortisanți ai statelor terțe;
- lipsa unui training specializat al autorităților și furnizorilor de asistență juridică, referitor la victimele traficului de ființe umane;
- lipsa unei acțiuni comune și a unei coordonări între instituțiile de asistență juridică și ONG-urile care acordă asistență juridică victimelor, deoarece acestea din urmă se află adesea în prima linie în ceea ce privește asigurarea sprijinului juridic acestui grup;
- monitorizarea insuficientă a calității asistenței juridice oferite victimelor traficului de ființe umane și luarea unor decizii cu privire la măsurile specifice de îmbunătățire a acesteia;

[27] Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime cu privire la drepturile, sprijinul și protecția victimelor infracțiunilor și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului.

- lipsa unei evaluări periodice a calității asistenței juridice și colectarea de date uniforme cu privire la această asistență juridică; prin urmare, incapacitatea de a construi politici informate și eficace privind eficientizarea eforturilor de asistență juridică și, în cele din urmă, acordarea de asistență juridică corespunzătoare și în timp util victimelor traficului de ființe umane.

Structura comisiei de monitorizare și evaluare a asistenței juridice

Pentru crearea unei comisii de monitorizare și evaluare a asistenței juridice sau încredințarea unor astfel de atribuții unui alt organism cu un portofoliu mai extins, se poate demonstra reprezentarea unui număr de autorități și alte entități:

- În primul rând, acestea sunt **autoritățile care gestionează asistența juridică** din țara respectivă - birouri de asistență juridică, comitete sau consilii, independente sau subordonate ministerelor de justiție sau în diverse alte instituții. Includerea unor astfel de autorități într-un organism pentru monitorizarea și evaluarea asistenței juridice acordate victimelor traficului de ființe umane ar fi indispensabilă, deoarece este esențială pentru punerea în aplicare a politicilor și măsurilor luate pentru îmbunătățirea asistenței juridice. De asemenea, acestea ar fi în cea mai bună poziție să urmărească dezvoltarea sistemului de asistență juridică și profilurile beneficiarilor săi și să indice domeniile care au nevoie de monitorizare și evaluare. Pe de altă parte, organele de conducere ale acestor autorități pot, de asemenea, să cuprindă diferite instituții cu responsabilități în domeniu, asigurând astfel o implicare instituțională mai largă.[28]
- În al doilea rând, **reprezentanții barourilor locale** - fie că sunt guvernate de consiliile barourilor, fie în calitatea de (potențiali) furnizori de asistență juridică. Avocații sunt actori-cheie în acordarea asistenței juridice celor care au nevoie, (aproape) singurii care au capacitatea de a reprezenta părțile în cursul procedurilor penale și de altă natură. Astfel, aceștia au cele mai vaste cunoștințe privind nevoile victimelor traficului în ceea ce privește asistența juridică primară și reprezentarea procedurală. În plus, aceștia construiesc o relație de încredere cu clienții lor victime, fără întâlnirile victimelor cu autoritățile.
- În al treilea rând, **autoritățile responsabile de procedurile penale** (judecătorii, poliția de anchetă, procuratura) ar trebui să fie reprezentate în mod corespunzător într-o astfel de comisie – cel mai des acestea sunt autoritățile care desemnează furnizorii de asistență juridică pentru cei care au

[28] De exemplu, *Consiliul de Asistență Juridică din Scoția* este responsabil de gestionarea asistenței juridice în Scoția și are în componență 11-15 membri de consiliu ce provin din diferite medii de afaceri, din sectorul de consiliere și dintr-o comunitate mai largă, precum și consultanți, avocați și o persoană cu cunoștințe de procedură și practică în instanță. Consiliul de administrație monitorizează disponibilitatea și accesibilitatea asistenței juridice în Scoția, iar traficul de persoane se numără printre principalele domenii de drept acoperite. Pentru mai multe informații vizitați site-ul de internet: https://www.slab.org.uk/about-us/what-we-do/policyanddevelopmentoverview/Accesstolegalservicesreferencegroup/.

nevoie și cunosc foarte bine nevoile acestora, precum și avantajele și dezavantajele acestei asistențe în etapa pre-contencioasă și etapa procesului împotriva traficanților;

- În continuare, participarea **agențiilor antitrafic** este indispensabilă în cadrul unui astfel de organism, deoarece acestea sunt cele care asigură coordonarea interinstituțională în răspunsul multilateral la traficul de ființe umane, unind eforturile justiției penale, asistenței juridice și altor autorități de sprijin. Datorită legăturilor strânse dintre traficul de ființe umane și violența bazată pe gen, reprezentarea ar putea fi solicitată și de **instituțiile care se ocupă de violența bazată pe gen**.[29]
- Ar trebui să se aibă în vedere și participarea **autorităților din domeniul azilului și migrației și a ONG-urilor furnizoare de servicii**[30] deoarece victimele traficului de ființe umane sunt adesea de origine străină și se creează tot mai multe legături între fluxurile de migrație și rețelele de trafic;
- Nu în ultimul rând, **reprezentanții ONG-urilor** trebuie să fie incluși într-un astfel de organism, deoarece eforturile lor sunt adesea esențiale în acordarea asistenței juridice unui grup foarte specific de beneficiari cu multiple vulnerabilități, cum ar fi victimele traficului de ființe umane. Relația de încredere a victimelor cu avocații este și mai solidă în ceea ce privește ONG-urile, având în vedere neîncrederea pe care o au victimele față de instituții.

Pe baza relației de subordonare în care se află sau a căror structură independentă este distinctă, Comisia poate avea diferite tipuri de *structuri și mecanisme de luare a deciziilor*. Cu toate acestea, se recomandă ca aceasta să fie un *organism colectiv interinstituțional* care să ia decizii prin *majoritate ordinară sau calificată*. *Caracterul obligatoriu* al deciziilor sale pentru autoritățile reprezentate poate fi solicitat *la nivel legislativ și/sau printr-un memorandum comun/mecanism de monitorizare și evaluare,* semnat/aprobat de liderii autorităților respective din cadrul Comisiei.

În ceea ce privește frecvența întrunirilor sale, acestea pot fi organizate *o dată sau de două ori pe an*, deoarece profilul diferit al participanților săi ar împiedica practic întâlnirile mai frecvente.

De asemenea, Comisia ar trebui să fie sprijinită de *administrațiile permanente* desemnate sau de ofițerii detașați din/combinând funcții din cadrul altor autorități,

---

[29] *Observatorul împotriva violenței domestice și a violenței de gen din Spania* prezintă inițiative și măsuri în cadrul sistemului de justiție care vizează eradicarea violenței domestice și de gen. Printre obiectivele sale se numără studierea și analizarea deciziilor judiciare și a propunerilor de îmbunătățire și reformare a legislației, monitorizarea statistică a asistenței juridice în legătură cu sistemul judiciar, training-ul specializat al judecătorilor, procurorilor și a altor persoane care lucrează în sistemul judiciar. Pentru mai multe informații vizitați site-ul de internet: http://www.poderjudicial.es/cgpj/en/Subjects/Domestic-and-gender-violence/Spanish-Observatory-on-Domestic-Violence/

[30] Ca exemplu din domeniul azilului și al migrației, adesea foarte strâns legat de traficul de ființe umane, ECRE (Consiliul European pentru Refugiați și Exilați) este o rețea europeană de 95 de ONG-uri din 40 de țări europene. Acesta pregătește lucrări, inclusiv recomandări, oferă o analiză scrisă privind asistența juridică și reprezintă sectorul protecției refugiaților în procesele politice și dezbaterile politice. În 2010, ECRE a efectuat un studiu amplu cu privire la asistența juridică acordată solicitanților de azil în Europa. Pentru mai multe informații vizitați site-ul de internet: https://www.ecre.org/wp-content/uploads/2016/07/ECRE-ELENA-Survey-on-Legal-Aid-for-Asylum-Seekers-in-Europe_October-2010.pdf; https://www.ecre.org/our-work/

deoarece funcțiile sale vor implica colectarea și analizarea unor cantități mari de date și coordonarea și comunicarea cu un număr de instituții și organizații.

Responsabilitățile Comisiei de monitorizare și evaluare a asistenței juridice

O comisie de monitorizare și evaluare a asistenței juridice va avea inevitabil o serie de responsabilități care pot fi împărțite în mai multe domenii diferite:

- În primul rând, va juca un rol esențial în *coordonarea serviciilor* cu competențe în acordarea asistenței juridice - va fi, de exemplu, forumul în care toate ONG-urile de asistență juridică, care implementează diverse proiecte, vor putea coordona cu ajutorul organismelor de gestionare a asistenței juridice diviziunea muncii în sprijinirea victimelor traficului de ființe umane, adică cine pe cine va sprijini, în ce cazuri. Pe de altă parte, în cazul în care în cadrul comisiei, autoritățile judiciare și alte autorități relevante vor putea să creeze împreună mecanisme de referire pentru victimele care au nevoie de asistență juridică.
- În al doilea rând, va avea responsabilități semnificative în training-ul ONG-urilor și a avocaților plătiți de stat care oferă servicii juridice victimelor traficului de ființe umane, precum și în training-ul altor autorități judiciare care vin în contact cu victimele, cu privire la particularitățile situației și nevoile lor legale;
- Statisticile vor constitui al treilea domeniu prioritar al Comisiei: este obligatoriu să se colecteze atât date statistice de la autoritățile competente cu privire la implementarea practică a asistenței juridice acordate victimelor (numărul victimelor, numărul de ore de asistență juridică, numărul de cazuri, stadiul de procedură, precum și alți indicatori) cât și date referitoare la satisfacția clienților față de serviciile juridice prestate. Instrumentele de evaluare a satisfacției clienților pot fi dezvoltate inclusiv de către Comisie, ca parte a atribuțiilor sale statistice și de coordonare.
- Monitorizarea va reprezenta o parte substanțială a activității Comisiei - va utiliza date statistice colectate pentru a trage unele concluzii, metode proactive, dacă acest lucru este posibil, cum ar fi monitorizarea și vizitele la fața locului, monitorizarea proceselor, etc.
- În ceea ce privește raportarea, se recomandă Comisiei să emită un raport anual, care eventual să fie depus ulterior la Consiliul de Miniștri/Ministerul Justiției din statul respectiv, în care vor fi prezentate pe scurt date cantitative, concluzii calitative și recomandări rezultate din activitatea anuală a Comisiei.[31]

În ceea ce privește *indicatorii și procesele* de descriere, îmbunătățire și evaluare a asistenței juridice acordate victimelor traficului de ființe umane, ar putea fi

[31] A se vedea, de exemplu, Myria (Centrul Federal Belgian pentru Migrație) este un organism public independent care, printre altele, este implicat în combaterea contrabandei și a traficului de persoane ca o componentă independentă a mecanismului Raportorului Național pentru Traficul de Persoane; Myria a întocmit un raport public independent de evaluare care descrie evoluțiile și rezultatele sprijinului juridic în lupta împotriva comerțului internațional cu ființe umane. Acesta analizează progresele și evoluțiile în lupta împotriva traficului de ființe umane și a contrabandei. Acesta este trimis guvernului și parlamentului. Pentru mai multe informații vizitați site-ul de internet: http://www.myria.be/en/test

găsite exemple în activitatea consiliilor specializate de asistență juridică, a agenților antitrafic și a altor entități implicate în mecanisme naționale antitrafic sau mecanisme de sprijin juridic. Datele ar putea fi analizate în funcție de **tendințele asistenței juridice și a ofertei**, având în completare alte surse de date cu privire la serviciile juridice. Acest lucru ar putea fi realizat prin **solicitarea punctelor de vedere ale părților interesate**, inclusiv a furnizorilor de servicii și a utilizatorilor, pe diferite subiecte:

- care se anticipează a fi la cel mai mare risc de probleme; și/sau
- în care asistența juridică joacă un rol substanțial; și/sau
- sunt în mod direct relevante pentru problemele generale ale politicii actuale, astfel încât să maximizeze relevanța activității de monitorizare pentru o serie de părți interesate.[32]

Alte agenții antitrafic dețin **sisteme de monitorizare și evaluare** care le permit să monitorizeze asistența juridică oferită victimelor, să înțeleagă dimensiunea și dinamica fenomenului traficului de ființe umane, să monitorizeze victimele traficului de ființe umane în timpul procesului de asistență sau, conform cazului de față, în procesul penal.[33] De asemenea, ar putea fi organizate training-uri pentru avocați și autorități pentru eficientizarea furnizării serviciilor juridice.[34]

În plus, s-a acumulat multă expertiză în *evaluarea asistenței juridice acordate solicitanților de azil,* având în vedere situația complexă a migranților din ultimii ani. Unii dintre indicatorii utilizați care pot fi adaptați la contextul victimelor sunt:

- poziția asistenței juridice pentru aceste persoane în cadrul regimului general de asistență juridică;
- furnizorii de asistență juridică și, în special, rolul avocaților și al consilierilor juridici;
- accesul la asistență juridică;
- disponibilitatea și rolul asistenței juridice în timpul procedurii;
- provocările privind acordarea asistenței juridice în procedurile specifice și asistența juridică specială pentru copiii neînsoțiți;
- procedurile de reclamare și alte metode de monitorizare a calității asistenței juridice acordate;[35]

De asemenea, ar putea fi analizată și experiența UNHCR. Acesta a analizat accesul efectiv la informațiile și asistența juridică, conform standardelor internaționale și regionale pentru a face o evaluare și a analizat deciziile de primă instanță pentru identificarea și remedierea deficiențelor.[36]

---

[32] Exemplu preluat din activitatea Consiliului de Asistență Juridică din Scoția. Disponibil pe site-ul de internet: https://www.slab.org.uk/about-us/what-we-do/policyanddevelopmentoverview/Accesstolegalservicesreferencegroup/

[33] Exemplu preluat din activitatea Agenției Naționale Împotriva Traficului de Persoane din România. Pentru mai multe informații vizitați site-ul de internet: http://www.anitp.mai.gov.ro/

[34] Exemplu preluat din activitatea Comisiei Naționale pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane din Bulgaria. Pentru mai multe informații vizitați site-ul de internet: http://antitraffic.government.bg/en/#

[35] Dezvoltat de ECRE. Pentru mai multe informații vizitați site-ul de internet: https://www.ecre.org/wp-content/uploads/2016/07/ECRE-ELENA-Survey-on-Legal-Aid-for-Asylum-Seekers-in-Europe_October-2010.pdf; https://www.ecre.org/our-work/

[36] Proiect realizat în parteneriat cu CEDO (Centrul Estonian pentru Drepturile Omului) "Monitoring of quality of status determination procedures and access to the state legal aid in the Republic of Estonia". Pentru mai multe informații vizitați site-ul de internet: https://humanrights.ee/en/activities/varjupaigamenetluse-monitooring/

Printre celelalte aspecte legislative și politice care trebuie monitorizate în mod constant se numără legislația actuală propusă în domeniul traficului de ființe umane și a asistenței juridice, precum și alocările bugetare de stat și bazate pe proiecte pentru operațiunile de asistență juridică.[37]

Cooperarea transnațională între comisiile de monitorizare și evaluare a asistenței juridice

Odată create sau încredințate ca funcții altor entități, comisiile de monitorizare și evaluare a asistenței juridice din statele membre ale UE sunt obligate să coopereze datorită naturii transfrontaliere a fenomenului traficului de ființe umane.

În acest sens, ar putea adopta mai multe căi de cooperare:

În primul rând, comisiile ar trebui să desemneze **puncte de contact** prin intermediul cărora oficialii altor State Membre să poată contacta rapid și ușor partenerii lor corespondenți și să reacționeze prompt și eficient într-un caz concret.

În al doilea rând, președinții și experții comisiilor ar trebui să utilizeze mecanismele de cooperare existente ale justiției și avocaților pentru a forma o **rețea** de comisii de monitorizare și evaluare sub auspiciile cărora pot fi schimbate date și recomandări de țară și pot fi construite strategii comune privind modalitatea în care să răspundă mai bine nevoilor victimelor traficului.

În al treilea rând, **training-urile** transnaționale comune ar trebui organizate de către comisiile de monitorizare și evaluare și/sau rețeaua (rețelele) acestora pentru furnizorii de asistență juridică și autoritățile responsabile, astfel încât profesioniștii să fie "pe aceeași lungime de undă" în ceea ce privește cerințele actuale față de acestea.

Calea de urmat - recomandări

Pentru a eficientiza sistemul de monitorizare și evaluare a asistenței juridice acordate victimelor traficului de ființe umane și a victimelor infracțiunilor în general, statele membre pot primi următoarele recomandări:

---

[37] Un exemplu este Fundația pentru Lege și Justiție (New South Wales), înființată în 1967; aceasta este un organism independent pentru îmbunătățirea accesului la justiție în NSW, creat în special pentru persoanele dezavantajate din punct de vedere social și economic. Elementele analizate de Fundația pentru Lege și Justiție sunt:
• numărul rezultatelor de succes ale serviciilor de asistență juridică acordate de comisiile de asistență juridică;
• numărul de servicii de intervenție timpurie furnizate de comisiile de asistență juridică;
• numărul total al serviciilor prestate de comisiile de asistență juridică;
• dezvoltarea și implementarea unei strategii de informare și referire care să asigure accesul complet la informații și orientarea clară către servicii de prevenire și de intervenție timpurie.
Pentru mai multe informații vizitați pagina de internet: http://www.lawfoundation.net.au/about#goals http://www.lawfoundation.net.au/ljf/site/articleIDs/18C587ECBD959D50CA257D9D00021AAF/$file/JI_16_Effectiveness_paper_FINAL.pdf

La **nivel legislativ**, monitorizarea și evaluarea asistenței juridice acordate victimelor ar trebui să fie inclusă ca o sarcină primordială atât pentru organismele de asistență juridică, cât și pentru organele de conducere anti-trafic (interinstituționale). O astfel de sarcină ar trebui inclusă atât în legislația primară, cât și în cea secundară, printre care se numără regulamentele, precum și mecanismele (interinstituționale) de referire.

La **nivel politic**, angajamentul instituțional privind asistența juridică de evaluare periodică ar trebui consolidat prin accentuarea acestei componente în documentele strategice relevante și în planurile de acțiune. Angajamentul ar trebui reiterat în cadrul forurilor politice și consultărilor.

La **nivel practic**, trebuie consolidate legăturile formale și informale între agențiile antitrafic și cele de asistență juridică, precum și ONG-urile care furnizează servicii, pentru a oferi o bază de lucru potențială pentru crearea unei comisii de monitorizare și evaluare a asistenței juridice. Potențialul proiectelor (finanțate de UE) și al altor inițiative ar trebui să fie utilizat în mod corespunzător.

Capitolul 6

Instituții si organizații antitrafic din România, Belgia, Bulgaria, Spania și Suedia

Instituțiile și organizațiile neguvernamentale cu atribuții în combaterea traficului de ființe umane, asistență pentru victime, sistem de justiție.

ROMÂNIA

- Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane http://www.anitp.mai.gov.ro/
- Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism http://www.diicot.ro/
- Instanțele de Judecată din România http://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx
- Asociația Pro Refugiu http://prorefugiu.org/home/
- Fundația People to People http://www.people2people.ro/
- Asociația Betania https://www.asociatiabetania.ro/ro/
- Asociația Generatie Tanara http://www.generatietanara.ro/
- Asociația AIDROM http://aidrom.ro/english/

BELGIA

- PAG-ASA vzw http://www.pag-asa.be/content.aspx?l=007&lang=EN
- PAYOKE vzw http://www.payoke.be/
- SÜRYA asbl http://www.asblsurya.org/
- Minor-Ndako https://minor-ndako.be/
- Espéranto www.esperantomena.org
- Legal Aid Offices https://avocats.be/fr/bureaux-daide-juridique-baj https://www.advocaat.be/Een-advocaat-raadplegen/Wat-kost-een-advocaat/Pro-Deo
- Caritas International Belgium https://www.caritasinternational.be/en/

BULGARIA

- Comisia Națională pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane www.antitraffic.government.bg
- Biroul Național de Asistență Juridică www.nbpp.government.bg
- Consiliul Național de Asistență și Compensare a Victimelor Criminalității www.compensation.bg
- Animus Association Foundation www.animusassociation.org
- Alliance for Protection Against Gender-Based Violence cu 10 organizații membre în întreaga țară www.alliancedv.org

SPANIA

- Concepción Arenal Centre for Victims of Sexual Exploitation (Consiliul Local din Madrid)
- TRABE Association http://www.trabe.org.es/trabe/

- Association for the Prevention, Reintegration and Care of Prostituted Women (APRAMP) https://apramp.org/
- MZC. Mujeres en Zona de Conflicto http://www.mzc.es/
- Women's Link Worldwide http://www.womenslinkworldwide.org/
- Médicos del Mundo https://www.medicosdelmundo.org/
- Villa Teresita-Auxiliares del Buen Pastor http://www.villateresita.org/
- Adoratrices Esclavas del Santísimo Sacramento y de la Caridad /Project HOPE http://www.proyectoesperanza.org/
- Fundación Cruz Blanca http://www.fundacioncruzblanca.org/fundacion-cruzblanca
- ACCEM https://www.accem.es/
- Red española contra la trata http://redcontralatrata.org/

SUEDIA

- NMT: www.nmtsverige.se
- Departmentul de Justiție www.regeringen.se/sveriges-regering/justitiedepartementet/
- Autoritatea Suedeză pentru Compensarea și Sprijinirea Victimelor Infracționalității https://www.brottsoffermyndigheten.se/eng
- Agenția Suedeză pentru Egalitatea de Gen //
- //Jämställdhetsmyndigheten www.jamstalldhetsmyndigheten.se
- Consiliul Regional de Administrație: www.lansstyrelsen.se
- Instanțele de Judecată din Suedia http://www.domstol.se/
- Autoritatea Polițienească https://polisen.se/
- Procuratura din Suedia https://polisen.se/
- Mika Reception Centre Stockholm / Malmö / Gothenburg: Mikamottagningen: www.stockholm.se
- Agenția pentru Migrație: www.migrationsverket.se
- Safehouse for Children https://polisen.se/Om-polisen/Olika-typer-av-brott/Brott-mot-barn/Barnahus/
- Unga Kvinnors Värn: ukv.se
- Unizon: www.unizon.se
- Talita – shelter for victims of human trafficking: www.talita.se
- Frälsningsarmén / Salvation Army – shelter for victims of human trafficking: fralsningsarmen.se
- Advokatbyrån Elisabeth Fritz: www.advokatfritz.com
- Asylbyrån: asylbyrån.se
- Scandinavian Human Rights Lawyers http://humanrightslawyers.eu/
- Noomi | Hela Människan i Malmö http://www.noomimalmo.se/
- Swedish Platform Civil Society Against Human Trafficking https://manniskohandel.se/